

Міністерство освіти і науки України
 Національний технічний університет
 «Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики
 Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра

студента Скороход Микита Володимирович

(ПІБ)

академічної групи Б-ТП-15

(шифр)

напряму

6.020303 «Філологія»

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: Особливості перекладу американської політичної лексики (на матеріалі статей The New York Times)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	ст. викл. Черкащенко О.М.			
розділів:				
Рецензент				
Нормоконтролер	доц. Бойко Я.В.			

Дніпро
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
перекладу

_____ Введенська Т.Ю.

« _____ » _____ 2019 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавра**студенту **Скороход Микита Володимирович** академічної групи Б-ТП-15
(прізвище та ініціали) (шифр)напряму 6.020303 «Філологія»

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: **Особливості перекладу американської політичної лексики (на матеріалі статей The New York Times)**

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.04.2019 № 692-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	Публіцистичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження	25.12.18
Розділ 2	Аналіз особливостей перекладу суспільно-політичного лексикону (на матеріалі статей The New York Times)	01.05.19

Завдання видано _____
(підпис керівника) (прізвище, ініціали)

Дата видачі 15 жовтня 2018

Дата подання до екзаменаційної комісії 10 червня 2019

Прийнято до виконання _____
(підпис студента) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Публіцистичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження ...	6
1.1 Газетний дискурс і його особливості	6
1.2 Мовні особливості американських газет	10
1.3 Особливості політичної лексики в публіцистичному дискурсі	29
Висновки до 1 розділу	34
РОЗДІЛ 2. Аналіз особливостей перекладу суспільно-політичного лексикону (на матеріалі статей The New York Times)	37
2.1 Політичний дискурс і переклад	35
2.2 Проблеми перекладу англomовного американського політичного дискурсу ЗМІ	48
2.3 Особливості передачі американських політичних реалій українською мовою	56
Висновки до 2 розділу	59
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сучасному етапі становлення суспільства, його політичного життя, різко зростає необхідність мовного опису цих подій з метою всебічного і об'єктивного донесення їх до масової аудиторії. Це є прерогативою засобів масової інформації та фахівців в галузі перекладу і перекладознавства, тобто, іншими словами, представників лінгвістичної науки. У зв'язку з цим особливого звучання набуває політичний дискурс мови. Цей дискурс відрізняється від інших описових прийомів і має свої лінгвістичні особливості, причому як в аспекті будови текстів, так і в аспекті особливостей їх перекладу.

Слід також зазначити, що подібна проблематика знаходиться не тільки в лінгвістичній площині: область цих досліджень можна вважати екстралінгвістичною: вона знаходиться на стику лінгвістики, філософії, культурології, психології, психолінгвістики та лінгвістичної конфліктології. Хоча всі ці галузі досліджень і тісно пов'язані між собою, їх не можна розглядати тільки з лінгвістичної сторони.

В останні два десятиліття проблемою перекладу англomовного політичного дискурсу займалися Т.Н. Іванова, Н.А. Білоус, А.В. Васильєва, Н.А. Буянова, А.П. Чудінов, Т.В. Юдіна, J.L. Blotner, G.G. Thomas та інші дослідники, однак ступінь розробленості проблеми на даний момент невелика, і особливості перекладу американської політичної лексики в українському інформаційному полі на сьогоднішній день набуває все більш актуального звучання.

Мета дослідження. При проведенні дослідження нами була поставлена наступна мета: проаналізувати особливості перекладу американської політичної лексики на матеріалі статей The New York Times.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Проаналізувати поняття газетного дискурсу і описати його особливості.

2. Охарактеризувати мовні особливості американських газет.
3. Визначити особливості політичної лексики в публіцистичному дискурсі.
4. Описати проблеми перекладу англomовного американського політичного дискурсу ЗМІ.
6. Дослідити особливості передачі американських політичних реалій українською мовою.

Предмет дослідження становлять особливості перекладу американської політичної лексики.

Об'єктом дослідження є політична лексика на матеріалі статей The New York Times.

Методи дослідження зумовлені метою, завданнями та матеріалом дослідження: описовий метод, метод суцільної вибірки, метод узагальнення (класифікація), контекстуальний аналіз при виділенні реалій, метод кількісних підрахунків для проведення подальшої систематизації даних, отриманих в ході даного дослідження.

Теоретична значимість. Дане дослідження показує, що поняття "політичний дискурс" не є тільки прерогативою лінгвістичних знань, і адекватність перекладу текстів політичної спрямованості безпосередньо залежить від знання даних закономірностей.

Практична значимість дослідження. Матеріал дослідження може бути використаний практикуючими перекладачами, які здійснюють переклад текстів політичної спрямованості, а також використаний при створенні навчальних посібників для студентів, які навчаються за напрямом «лінгвістика».

Структура дослідження. Характер, зміст і логіка дослідження визначили його композицію. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Газетний дискурс і його особливості

Публіцистичний стиль займає важливе місце серед функціональних стилів мови. Це функціональний стиль, який обслуговує широку сферу суспільних відносин: політичних, економічних, культурних, спортивних та ін. Він використовується в засобах масової інформації (ЗМІ) –журналах, газетах, на радіо і телебаченні.

Функціональний стиль –різновид літературної мови, в якому мова виступає в тій чи іншій соціально-значущій сфері суспільно-мовної практики, особливості якої обумовлені особливостями спілкування в даній сфері. Стиль завжди характеризується принципом відбору та комбінації мовних засобів. Для кожного функціонального стилю існує регулярна відтворюваність, передбачуваність вживання певних мовних явищ [28]. До сфери використання публіцистичного стилю ми відносимо суспільно-політичну, суспільно-виробничу, культурно-освітню діяльність і навчання. Серед основних призначень публіцистичного стилю можна виділити:

а) вирішення важливих актуальних суспільно-політичних проблем за допомогою інформаційних методів;

б) активний вплив на читача, спонукання його до діяльності, до необхідності зайняти певну громадську позицію, змінити погляди чи сформулювати нові;

в) пропагування певної думки, переконання, ідеї, агітація і втілення їх в повсякденності.

Газетний дискурс орієнтований на широке коло читачів, тому головним з його основних ознак, на нашу думку, є доступність мови і формулювання. Також серед ознак, властивих даному дискурсу, виділяємо поєднання логічних доказів і полемічного викладу; емоційно експресивне уявлення

матеріалу, який містить точні найменування, дати, події, висловлювання наукових положень і фактів, думки учасників подій і їх позитивне або негативне тлумачення автором; широке використання художніх засобів (епітетів, порівнянь, метафор, фразеологічних зворотів).

Мова засобів масової інформації, з одного боку, володіє певною єдністю, цілісністю, що обумовлено особливостями його використання в сфері масової комунікації, заданістю форм, стійкою тематичною структурою. З іншого боку – мова ЗМІ характеризується ступенем функціонально-стильової різноманітності, що відображає універсальність тематики, відкритість і рухливість тексту масової інформації при його взаємодії з усіма іншими сферами використання мови.

Мова ЗМІ, незважаючи на свою послідовність і прямотинність, є втіленням єдиної конструктивної ідеї, яка відрізняється підкресленою матеріальною неоднорідністю. Саме ця двоїстість, конструктивна єдність і функціонально-стилістичне розмаїття, складають важливу особливість мови газетного дискурсу. Основні мовні засоби газетного дискурсу досить різноманітні, це синтез елементів наукового, офіційно-ділового, художнього й розмовного стилів. Лексика насичена суспільно-політичними і соціально-економічними термінами, закликами, гаслами. Газетного дискурсу притаманна багатозначна образна лексика, емоційно оціночні слова, експресивні сталі словосполучення, перифрази; вживання в переносному значенні термінів, які використовуються в різних сферах: науці, музиці, медицині і т.д.

Синтаксису публіцистичного стилю властиві різні типи питальних, окличних, спонукальних речень, слова, що протиставляються, речення ускладненого типу з повторюваними повідомленнями. Інтригуючі, влучні, афористичні заголовки мають ключове значення.

Г.Я.Солганик виділяє наступні розряди, що становлять газетну лексику:

1. Суспільно-політична лексика;

2. Газетна оцінна (позитивно оцінна, негативно оцінна, модально оцінна);

3. Газетна неоцінна лексика (пов'язана з визначенням часу та місця подій, які описуються) [25, 59].

Беручи до уваги те, що питання, які піднімають автори газетних статей, мають соціальний, а дуже часто і політичний характер, то вибір мовних засобів, безсумнівно, обумовлений їх соціально оцінними якостями і можливостями з точки зору ефективного і цілеспрямованого впливу на масову аудиторію. Всякий публіцистичний текст передбачає два компоненти –інформативний і оцінний. Звідси і специфічність засобів мови газетно журнальної періодики, для якої характерна висока емоційність і точність, оцінність і переконливість. Її відмінними рисами також є логічність і образність. Цьому допомагають такі мовні засоби як значна кількість громадської, суспільно політичної, іноземної лексики, використання в тексті фразеологічних зворотів, нескладного синтаксису, багатство інтонацій.

Мова газети, як спосіб масової комунікації та інформації, помітно відрізняється від інших видів такою рисою, як стандартність способів вираження, широким використанням у всіх газетних жанрах і рубриках готових мовних формул, мовних кліше, які є звичними і доступними читачеві; вони співвідносяться з певною ситуацією і, як правило, вживаються в даній ситуації. Мовні стандарти автоматизують процес комунікації, ітак само допомагають швидко відгукнутися на ті, чи інші події. За словами В.Г. Костомарова, основним конструктивним принципом мови газети є діалектичне поєднання стандарту та експресії [16, 31]. Це обумовлено не тільки інформаційною та функцією впливу газет, а й тим, що мова газети повинна «бути комунікативно загальнозначущою, тобто ясною і виразною, точною і короткою» [13, 29].

Експресія досягається в першу чергу використанням різних засобів, сприйняття яких може іноді представляти для читачів певні труднощі. Фразеологічні звороти, прислів'я, приказки та крилаті вирази є обов'язковим

стилістичним компонентом мови газети, важливим джерелом експресивно емоційної насиченості. Публіцистика емоційна, виразна, але природа цієї дієвості інша, ніж у художній літературі, не образна. Газетно журнальна комунікація має гостру потребу в експресивних засобах. Експресивно значущі в публіцистиці виявляються всі мовні засоби, оскільки вони втілюють публіцистичну ідею.

Головним принципом газетно-журнальної публіцистики виступає її «відкритість», пряме, безпосереднє вираження авторської позиції. Це рідко відділяє періодику від художньої літератури, де автор зазвичай прямо не звертається до читача. Мовний лад періодичних видань майже завжди носить емоційно особистісний характер. Фразеологізми відіграють важливу роль в побудові газетного тексту. Займаючи релевантні позиції, вони привертають увагу до найбільш значущих аспектів змісту. Крім того, образно емоційний характер фразеологізму полегшує сприйняття політичної інформації, орієнтує на певну соціальну групу. Так як стійкі словосполучення фразеологічного характеру мають особливість фіксуватися в пам'яті, вони використовуються в публіцистичному тексті як готові і заздалегідь відомі читачеві мовні комплекси, здатні полегшити сприйняття публіцистичного тексту.

Специфіка газетного тексту робить використання в ньому не тільки експресивно забарвлених фразеологічних комплексів, а й експресивно нейтральних, які в різних мовах є перекладними, а не відтворюваними [14, 30]. Публіцистика не тільки використовує готовий матеріал, вона перетворюється, трансформує слова з різних сфер мови, надаючи їм оціночне звучання. Експресія в газетно публіцистичній мові носить соціальний характер.

Відмінною особливістю газетно публіцистичного стилю є різке розмежування на позитивне і негативне, відповідний розподіл мовних засобів на позитивно – і негативно оцінні і закріплення їх в цій функції. Особливо яскраво це розмежування ми можемо спостерігати в лексиці. Соціальна

оцінність як найважливіший принцип мови публіцистичного стилю, комунікативна значущість обумовлюють і інші специфічні якості газетно-публіцистичного стилю, зокрема особливий характер його експресивності.

Отже, нами визначено, що основною функцією мови газет є функція впливу, яка тісно переплітається з інформативною. Роль публіцистики, особливо газетної, полягає в переконанні читача і впливі на його волю і почуття з метою створення громадської думки; крім того, за допомогою публіцистичних творів передаються повідомлення, що роз'яснюють і коментують події. Публіцистичний стиль використовує різноманітну в тематичному плані лексику і фразеологію, відображаючи тим самим соціальну багатоплановість сучасної мови. Для дискурсу газети особливо характерні оціночні засоби, причому оцінка в публіцистиці має не індивідуальний, а соціальний характер. У публіцистиці широко представлені образні засоби, використовуються фразеологічні звороти, прислів'я, крилаті вирази, які часто трансформуються, переосмислюються. Газета народжує і культивує свою фразеологію. Стійкі поєднання є готовим арсеналом газетних стандартів і вони нерідко переходять в штамп.

1.2 Мовні особливості американських газет

Відзначимо основні особливості мови англomовних газет. У США преса ділиться на три групи:

1. «Трестова періодика», яка об'єднує газети і журнали, які видаються трестами, видавничими концернами, прес-синдикатами. До даної групи належать "New York Daily News", "Des Moines Register", "Los Angeles Times".

2. «Нетрестові органи друку», що об'єднують число газет і журналів, не пов'язаних з провідними видавничими концернами і газетними трестами. До них відносяться "New York Times", "Wall Street Journal", "New York Post".

3. Тимчасова преса – газети і журнали, що видаються в межах одного невеликого району країни, міста. Провінційна газета входить в так звані

«Чейни» – об'єднання, які знаходяться під контролем газетного тресту і видавничими концернами безмежної преси [8, 4].

Мова газети має певну специфіку, яка відрізняє її від наукової і художньої літератури, від розмовної мови. Прагнення повідомити за короткий час про найсвіжіші новини знаходить відображення і в характері комунікативних завдань, і в мовному їх втіленні. Інформація в газеті будується так, щоб повідомлення було стисло передано і створювало на читача певний емоційний вплив. Через те, що початкова інформаційна функція газети була відтіснена функцією впливу, стиль мови газети перетворюється в різновид публіцистичного стилю.

Мова американських газетних повідомлень володіє загальними рисами, мінливими від епохи до епохи, а також безліччю індивідуальних особливостей, що належать єдиним газетним жанрам, публікаціям. Як правило, газетні повідомлення готуються і читаються швидко, тому зручно користуватися повторюваною лексикою, яка поступово перетворюється в газетні штампи [10, 72].

Мовні особливості американського газетного стилю полягають в особливому характері заголовків, в широкому використанні газетних кліше, в наявності елементів розмовного стилю, жаргонізмів і т.д. Крім таких загальних особливостей, в кожній мові один і той же функціональний стиль має специфічні мовні риси. Характерною особливістю американської газетної лексики є величезна кількість політичних термінів, неологізмів, кліше і аббревіатур. Як і всі газети, американські газети прагнуть повідомити за короткий час про найсвіжіші новини.

Однією із важливих складових газетно-інформаційного стилю американських газет є політична термінологія. Вона має ті ж головні риси, які властиві науково-технічній термінології. Поряд з цим політичні терміни відрізняються меншою строгістю і впорядкованістю термінологічних систем в суспільно-політичній сфері, а також залежністю значень ряду термінів від відповідних ідеологічних принципів. У газетно-інформаційних матеріалах

часто можна зустріти багатозначні терміни, терміни-синоніми, скорочені терміни і назви. Наприклад, термін *Congressman* володіє широким значенням – «член американського конгресу» або вузьким значенням – «член палати представників (конгресу США)»: *Last year a number of American Senators and Congressmen visited the Soviet Union. – У минулому році американські сенатори і конгресмени відвідали Радянський Союз* [24, 118]. Широко відомі терміни часто вживаються в тексті у скороченій формі: *Youth is also virtually excluded from Congress, the average age of members of the Senate being 56 years and of the House 51 years. – Практично, молодь також виключена з конгресу, середній вік членів Сенату – 56 років, а Палати представників – 51.* В даному прикладі скорочений варіант *House* вжито замість повного терміну *"The House of Representatives"* [24, 118].

Один і той же термін може мати різне значення в залежності від ідейної спрямованості тексту, в якому він використаний. Термін *idealism* перекладається як «ідеалізм» і використовується в філософському сенсі як назва світогляду, що протистоїть матеріалізму, і він має позитивний або негативний зміст в залежності від ідейної позиції автора. Але найчастіше цей термін використовується в позитивному сенсі, безпосередньо співвідносячись з поняттям *ideals* – «ідеали» і означаючи «служіння (прихильність) високим ідеалам (або принципам)», наприклад: *The Foreign Secretary's most elaborate and numerous speeches seem to prove that idealism is his guiding star. - Міністр закордонних справ виступав з найбільш складними і численними промовама, здається, щоб довести, що ідеалізм - це його дороговказ* [24, 118-119].

У газетно-інформаційному стилі широко використовуються імена і назви, які роблять повідомлення конкретним. Це має на увазі важливі попередні (фонові) знання у читача, що дозволяють йому зв'язати назву з званим об'єктом. Так, англomовному читачеві поза контекстом добре відомо, що *Park Lane* – це вулиця, *Piccadilly Circus* – площа, а *Columbia Pictures* – кінокомпанія. Назви та імена частіше використовуються в газетно-

інформаційних матеріалах у скороченій формі. Нерідко ці скорочення можуть бути невідомі широкому читачеві, і їх значення тут же розшифровується в самій замітці або повідомленні. Велика кількість скорочень є своєрідною межею газетно-інформаційного стилю сучасної англійської мови, наприклад:

- *AFL-CI = American Federation of Labor-Congress of Industrial Organizations – Американська федерація праці – Конгрес виробничих профспілок.*

- *AOP = Grand Old (Republican) Party – Велика стара (республіканська) партія (неофіційна назва американської партії).*

- *DD = Defense Department – Міністерство оборони.*

- *NAACP = National Association for Advancement of Colored People – Національна асоціація сприяння прогресу кольорового населення.*

- *DA = District Attorney – окружний прокурор.*

Скороченнями можуть бути прізвища або фамільярні прізвиська відомих політичних або громадських діячів [18, 62]:

- *JFK = John F. Kennedy – Джон Фітджеральд Кеннеді,*

- *Ike = Eisenhower – Дуайт Девід Ейзенхауер,*

- *RLS = Robert Louis Stevenson – Роберт Льюїс Стівенсон.*

Географічні назви:

- *NJ. = New Jersey – Нью-Джерсі,*

- *Mo. = Missouri – штат Міссурі,*

- *SF = San Francisco – Сан-Франциско,*

- *EW = East-West – Схід-Захід.*

Таким чином, характерними лексичними особливостями американської публіцистичної літератури є політичні терміни, неологізми, кліше і аббревіатури.

Варто зазначити, що завдання будь-якого журналіста полягає, перш за все, в повідомленні новин з незаперечними доказами і точними цифрами. При роботі над матеріалом журналістові допомагає формула з п'яти питань:

Що? Де? Коли? Чому? Як? В Америці і Британії це називають формулою «W» (What? Where? When? Why? What manner?). Крім того, на мову і стиль газет впливає їх професійна етика. В американських і британських «якісних» виданнях це особливо помітно при прочитанні будь-якої статті. Наприклад, ми бачимо, що і там, і там не вживають різких і грубих виразів, в тому числі лайливих слів, вульгарні і богохульні висловлювання також неприпустимі, не побачимо ми і різного роду скорочення (таких, як *wannabe* натомість *want to be*) і сленгів. Однак, головна відмінність якісного видання від популярного в тому, що у всіх публікаціях перед іменами використовують шанобливе звертання «пан» або «пані». Щоб глибше відповісти на питання, якими стилістичними особливостями володіє американська газетна мова, проаналізуємо їх в публіцистичних текстах. Почнемо з фонетичного рівня.

Як відомо на фонетичному рівні найбільш частотними є стилістичні прийоми як алітерація (*alliteration*) і ономапія (*onomatopoeia*). Алітерація, як ми знаємо, це повторення однакових приголосних, а ономапія - це утворення слів шляхом звуконаслідування. Як показав наш матеріал, в британських газетних текстах на відміну від американських алітерація зустрічається досить часто, особливо в заголовках газети. *"The Daily Telegraph": "Russia sends warning to West with show of strength in Syria"*. *"The Times": "BBC's Tolstoy stirs Russian passions" [41]*. Однак в заголовках американських газет ми можемо бачити приклад ономапії. *"The Washington Post": "U.S.-led strikes putting a financial squeeze on the Islamic State" [39]*.

Далі ми звертаємося до синтаксичних особливостей. У газетах багато складносурядних і складнопідрядних речень. *"The New York Times": "Shortly before the concert, the desert silence was broken by a thud from a Russian demining center near the ruins" [39]*. («Незадовго до початку концерту безмовність сирійської пустелі було порушено звуками вибухів з боку російського центру з розмінування, який розмістився біля руїн»). *"They reported extensive damage to the city's museum, where statues had been" defaced, smashed, their heads 6 Syria, Russia Plays Bach Where ISIS Executed*). («У

своєму звіті вони відзначили великі руйнування в міському музеї, де були спотворені, обезголовлені і розбиті статуї, а їх фрагменти залишилися лежати на землі». *"Russian officials were under enormous pressure ahead of the Games. Sochi was to be a showcase of Russia's resurgence as a global power, and the entire country was enlisted in the project", "Security was tight. There were numerous surveillance cameras, and anyone wishing to enter the lab required security clearance"* [53]. («Перед Олімпійськими іграми російські чиновники виявилися під важким тиском. Сочі повинні були стати наочним прикладом відновлення статусу Росії як наддержави, і вся країна брала участь у цьому проекті», «Приймалися жорсткі заходи з безпеки. Було безліч відеокамер спостереження, і кожен відвідувач лабораторії піддавався ретельному огляду»). *"The Daily Telegraph": "Opec will be forced to call an emergency meeting within weeks to stabilize the market if crude prices fail to rebound after crashing to seven-year lows of \$ 35 a barrel, two of the oil cartel's member states have warned"* [53]. («ОПЕК в найближчі тижні буде змушена провести позачергову зустріч з метою стабілізації ринку, якщо ціни на нафту не відновляться після рекордного за сім років падіння до 35 доларів за барель»). *"While the embargoes could be lifted in July, the EU could also further extend the sanctions by six months"* [53]. («Хоча ембарго може бути знято в липні, ЄС цілком може продовжити санкції ще на шість місяців»). *"With this support shale producers were able to avoid collapse", he said. The hedges are now expiring fast, and will cover just 11pc of output this year", "Global climate accords have changed the rules of the game and electric vehicles are breaking onto the scene"* [53]. («Маючи таку підтримку, сланцеві нафтовидобувачі зуміли уникнути краху», – заявив він. Але така страховка швидко закінчується, і в цьому році вона покриє лише 11% від загального обсягу видобутку», «А глобальні зміни клімату змінили правила гри, і тепер на сцену виходять електромобілі»).

Також досить поширене явище в зарубіжних газетах – це введення прямої мови і перетворення її в непряму, яка передає слова лише за змістом,

у вигляді додаткового підрядного речення. *"The New York Times"*: *"Mr. Putin has dismissed the so-called Panama Papers disclosures as a plot "to weaken us from within" and said Mr. Roldugin had used the money attributed to offshore companies he controlled to import musical instruments", "Sgt. Alexander Korenyev, the librarian, said it had 1,476 titles when he arrived three months ago and about 2,000 today"[53].*(«Путін поставився до так званих панамських документів зневажливо, назвавши їх змовою з метою "послабити нас зсередини", і заявив, що Ролдугін на гроші зі своїх офшорних компаній купував музичні інструменти», «Працюючий бібліотекарем сержант Олександр Корінь розповів, що три місяці тому, коли він приїхав до Сирії, в бібліотеці було 1476 книг, а зараз вже близько двох тисяч»)." *The Daily Telegraph*: *"Abdullah al-Badri, Opec's secretary-general, said the cartel is ready to embrace rivals and thrash out a compromise following the 72pc crash in prices since mid-2014", "Mr al-Badri said the world needs an investment blitz of \$ 10 trillion to replace depleting oil fields and to meet extra demand of 17m barrels per day by 2040, yet projects are being shelved at an alarming rate" [53].*(«Генеральний секретар ОПЕК Абдалла Аль-Бадрі сказав, що картель готовий домовлятися з конкурентами про компроміси після 72-го падіння нафтових цін з середини 2014 року», «Аль-Бадрі зазначив, що світовій нафтовій галузі потрібен потужний приплив інвестицій в розмірі 10 трильйонів доларів для заміни виснажених нафтових родовищ і задоволення додаткового попиту в обсязі 17 мільйонів барелів на день до 2040 року»).

Розглянемо архітектоніку, або зовнішню композицію тексту, в якому виокремлюються певні його частини (розділи, підзаголовки, абзаци, строфи і ін.). Газетний текст розбивається на:

- абзаци (відрізки письмової мови, що складаються з одного або декількох речень);
- підзаголовки (додаткові заголовки, які містяться під основним);
- надфразові єдності (група тісно взаємопов'язаних закінчених речень; перехід від однієї теми (мікротеми) до іншої (макротеми)).

Тексти інтерв'ю можна розбити на:

- мову автора;
- чужу мову;
- невластну пряму мову (або заголовки).

У створенні мовної образності широко вживаються тропи, слова або вирази, які вживаються в переносному значенні. В основному, це оціночна і експресивна лексика. Розглянемо найбільш часті з них.

1. Метафора (metaphor), або приховане порівняння, коли слова і вирази вживаються в переносному значенні на основі подібності. *"The Daily Telegraph": "There is no obvious military reason for dispatching such a leviathan to punish rebels in Syria –unless, of course, the goal is to impress a wider audience" [53].*(«Очевидних військових причин кидати такого левіафана проти сирійських повстанців немає - якщо не брати до уваги, що зміст цього рішення полягає в тому, щоб вразити широку аудиторію»);

2. Метонімія (metonymy) –мовний зворот або слово, засноване на асоціації по суміжності. *"The New York Times": "Russia has made its mark on Syria with the crash of bombs and the thud of artillery" [53].* («Росія залишила свій слід в Сирії вибухами бомб і гуркотом артилерії»). *"The Daily Telegraph": "Top of 63 the agenda is likely to be the list of privatisations promised by Putin's government, which aims to raise a trillion roubles (£ 10.3bn) to help plug the state budget" [53].*(«Ключовою темою форуму повинна стати обіцяна путінським урядом приватизація, за допомогою якої російська влада хоче залучити трильйон рублів, щоб допомогти заткнути дірки в бюджеті»). *"Mr Al-Sada warned that the gas industry will soon go through its own version of this trauma. Australia, Angola, and the US are all poised to flood the world with liquefied natural gas this year"[53].*(«Міністр попередив, що скоро через такі ж випробування пройде і газовидобувна галузь. Австралія, Ангола і США в цьому році повинні залити світ зрідженим природним газом»).

3. Епітет (epithet), коли до назви предмета додається визначення для більшої зображальності. *"The New York Times": "Russia has also been accused*

of bombing hospitals, something Moscow denies, and propping up a brutal dictator" [53]. («Росію також звинувачують в нанесенні бомбових ударів по госпіталях, що Москва заперечує, і підтримує жорстокого диктатора»)."Circumventing Derbent proved impossible. Its daunting fortress and formidable twin walls bracketing the town from the ramparts to the sea basically formed a giant, much-coveted tollbooth" [53]. («Уникнути Дербент було просто неможливо. Його страхітлива фортеця і дві потужні стіни, що захищали місто від примх морської стихії, фактично представляли собою гігантський пункт справляння плати за прохід через цю ділянку суші»)."The Daily Telegraph": "Mr al-Badri said the world needs an investment blitz of \$ 10 trillion to replace depleting oil fields and to meet extra demand of 17m barrels per day by 2040, yet projects are being shelved at an alarming rate" [53]. («Аль-Бадрі зазначив, що світовій нафтовій галузі потрібен потужний приплив інвестицій в розмірі 10 трильйонів доларів для заміни виснажених нафтових родовищ і задоволення додаткового попиту в обсязі 17 мільйонів барелів на день до 2040 року. Однак зараз подібні проекти з лякаючою швидкістю відкладаються»). "Then a salvo of missiles burst through the placid surface of the Mediterranean and soared into a cloudless sky, demonstrating that Russia had become the third member of this elite club" [53]. («Коли російські ракети, прорізавши безтурботну середземноморську гладь, злетіли в безхмарне небо, Росія стала третім членом цього елітного клубу»).

4. Аллегорія (allegory) –порівняння когось або чогось з кимось або чимось, в результаті чого ці явлення розкриваються в образах. "The Daily Telegraph": "Advanced warplanes - never previously used in combat - are being dispatched into Syrian skies, the best tanks in the Russian army are fighting on the ground, and flights of cruise missiles are soaring overhead. Yet the Syrian rebels on the receiving end have no air defences and precious little advanced weaponry. There is no obvious military reason for why Russia would employ the heaviest sledgehammers in its arsenal to crack some relatively small nuts" [53]. («У сирийському небі літають сучасні літаки, що раніше не використовувалися в

бою. На землі б'ються кращі російські танки. І над усім цим проносяться крилаті ракети. При цьому у сирійських повстанців, проти яких застосовуються подібні озброєння, немає ППО і мало сучасної зброї. Здавалося б, у Росії немає очевидних причин тактичного характеру колоти відносно невеликі горіхи найважчими кувалдами в своєму арсеналі»). У цьому прикладі фраза «колоти відносно невеликі горіхи найважчими кувалдами в своєму арсеналі» означає «неправильно обраний спосіб для вирішення поставлених завдань».

"In the eyes of Washington, Ottawa, Canberra, and those capitals around the world that broadly view Pax Americana as a plus, this is not the time for Britain to lob a stick of dynamite into Europe's rickety edifice" [53]. («На думку Вашингтона, Оттави, Канберри і всіх тих країн світу, які вважають Рах Americana плюсом, зараз Британії не час підсовувати тротилову шашку в основу хиткої європейської будівлі»). У цьому прикладі фраза «підсовувати тротилову шашку в основу хиткої європейської будівлі» означає «сприяти погіршенню ситуації».

5. Іронія (irony) – стилістичний прийом, заснований на відношенні двох фактично взаємовиключних один одного значень, кажучи простою мовою, це прихована насмішка у вигляді похвали. *"The New York Times": "Viewers in Russia saw the concert spliced with videos of Islamic State atrocities, part of a domestic political operation intended to mobilize pride in Russia's military role abroad, at a time when the economy at home is mired in the second year of a deep recession. As shadows lengthened in Palmyra after Thursday's concert and dusk cooled the heat of the day, Mr. Roldugin, the cello maestro, said he had left his Stradivarius home. "I would not bring such a cello to this climate, with the heat and the dust," Mr. Roldugin said, portraying himself as a musician of modest means that seemingly belied his vast - at least on paper - offshore wealth. "It's a rare instrument," he said. "It costs a lot" [53].* («Глядачам в Росії концерт показали упереміш з відеокадрами звірств ІГІЛ. Це була така внутрішньополітична операція, покликана вселити росіянам гордість за дії їх

армії за кордоном в момент, коли економіка країни ось вже другий рік перебуває в стані рецесії. Коли після концерту у вечірній Пальмірі подовжилися тіні, а на зміну денній спеці прийшла вечірня прохолода, маестро Ролдугін сказав, що залишив свій інструмент роботи Страдіварі у будинку. "Я ні за що б не повіз таку віолончель в цей клімат, де спека і пил, - заявив Ролдугін, з'явившись в образі скромного музиканта, чиє величезне офшорне багатство існує тільки на папері. – Це рідкісний інструмент. Він дуже дорого коштує"»). *"The Times": "Putin's frugal image wears thin in £ 2,000 silk-cashmere gym kit. President Putin says that he enjoys a simple breakfast of curds or porridge and works like a "galley slave" in the interests of 66 Russia, occasionally interspersing his efforts with acts of sporting endeavour or undersea adventure. So it was last weekend, when the abstemious Kremlin leader was photographed taking a healthy morning gym workout with Dmitry Medvedev, his prime minister. Yet it appears that Mr Putin's ascetic lifestyle does not extend to his fitness wardrobe, as bloggers have noted that the tracksuit he wore for the photoshoot costs more than £ 2,000"* (Putin's frugal image wears thin in £ 2,000 silk-cashmere gym kit. - NEWS - EUROPE - 3.09.15 p). («Путінська скромність і спортивний костюм за 2000 фунтів. Президент Путін каже, що вранці він снідає простим сиром або кашею, а потім весь день працює в ім'я Росії, "як раб на галерах", лише зрідка відволікаючись на спортивні подвиги або підводні пригоди. У минулі вихідні аскетичний кремлівський лідер був сфотографований на ранковому тренуванні в спортзалі зі своїм прем'єр-міністром Дмитром Медведєвим, і виявилось, що горезвісна помірність пана Путіна не поширюється на його спортивний гардероб. Як зауважили блогери, тренувальний костюм російського президента коштує понад 2000 фунтів»).

Як ми бачимо, в газетному тексті автор показує своє ставлення до дійсності, його іронія викликає негативні емоції: почуття роздратування, невдоволення, презирства.

6. Уособлення (personification) – властивості людини переносяться на абстрактні поняття і неживі предмети. "The New York Times" *"As shadows*

lengthened in Palmyra after Thurs day's concert and dusk cooled the heat of the day, Mr. Roldugin, the cello maestro, said he had left his Stradivarius home"[53].(«Коли після концерту у вечірній Пальмірі подовжилися тіні, а на зміну денній спеці прийшла вечірня прохолода, маестро Ролдугін сказав, що залишив свій інструмент роботи Страдіварі вдома»).

7. Порівняння (simile) –це один з дуже сильних тропів, зіставлення двох предметів, понять або станів, що мають спільну ознаку, за рахунок якого посилюється художнє значення першого предмета. В англійській мові для порівняння використовуються такі слова: *as, such as, as if, like, seem* і ін. *"The New York Times": "Not so many years ago, Derbent buzzed with plans to celebrate its 5,000th anniversary, envisioning the day when it would claim the title of "Russia's oldest city." Not so fast, came the response from Moscow. Like a plastic surgeon with a supernatural touch, the central government peeled away centuries. Out went the plans to commemorate 5,000 years, in came a grand fete to mark the city's 2,000th birthday" [53].*(«Не так давно Дербент готувався відсвяткувати свій 5000-річний ювілей, з нетерпінням чекаючи настання того дня, коли він зможе отримати титул «найдавнішого міста Росії». Та не так швидко, - відповіла Москва. Подібно пластичному хірургу, одним надприродно точним рухом центральний уряд відітнув кілька тисячоліть»)." *In brief: Mr. Putin is a history buff. After he annexed Crimea in 2014 року, he startled historians by christening Chersonesus, founded some 2,500 years ago, the historic root of Russia, as holy as Jerusalem"[53].*(«Якщо коротко, то пан Путін дуже любить історію. Після того як він анексував Крим в 2014 році, він дуже здивував істориків, охрестивши Херсонес, заснований 2,5 тисячі років тому, історичним корінням Росії, таким же священним містом, як і Єрусалим»)." *The Daily Telegraph": "That does not mean reconstruction efforts have left everyone impressed. A poster in one badly shelled out Slavyansk suburb, which still looks as if 2014's fighting ended yesterday, bitterly calls out Mr Poroshenko for his "empty promises" of reconstruction"[53].*(«Це не означає, що відновлення йде повним ходом, справляючи враження на місцевих жителів.

На розбомбленій околиці Слов'янська, яка як і раніше виглядає так, ніби бойові дії закінчилися лише вчора, висить плакат з різким засудженням Порошенка за його "порожні обіцянки" про реконструкцію»). *"The Times"*: *"Brussels will threaten to withdraw aid, trade deals and visa arrangements if countries such as Niger and Eritrea refuse to take back their economic migrants"* [53]. («Якщо такі країни, як Нігерія і Ефіопія, не приймуть економічних мігрантів назад, Брюссель пригрозить їм відмовою від торгових угод, надання допомоги і візових пільг»).

8. Перифраза (periphrasis) - мовний зворот, який вживається замість звичайної назви певного об'єкта і полягає в різних формах опису його істотних і характерних ознак. *"The Daily Telegraph"*: *"The eurosceptic camp has been strangely blind to this, somehow supposing that powerful forces across the Atlantic are egging on British secession, and will hail them as liberators"*, «*They should aim to bind this country closer to France in an even more intimate security alliance.* [53]. («Табір євроскептиків з якоїсь незрозумілої причини не помічає цього, чомусь вважаючи, що потужні заатлантичні сили підштовхують британців до відокремлення, і буде вітати ці сили як визволителів», «Вони повинні пообіцяти вивести Британію в авангард військових держав Європи і зробити її незаперечною силою»).

Зі стилістичних фігур ми можемо зустріти антитезу і риторичне питання.

1. Антитеза (antithesis) –риторична фігура контрасту, художнього протиставлення двох точок зору, пов'язаних за змістом. *"The New York Times"*: *"Viewers in Russia saw the concert spliced with videos of Islamic State atrocities, part of a domestic political operation intended to mobilize pride in Russia's military role abroad, at a time when the economy at home is mired in the second year of a deep recession"* [53]. («Глядачам в Росії концерт показали упереміш з відеокадрами звірств ІГІЛ. Це була така внутрішньополітична операція, покликана вселити росіянам гордість за дії їх армії за кордоном в момент, коли економіка країни ось вже другий рік перебуває в стані

рецесії»)."The Daily Telegraph": "For ordinary people, the slow freezing of the conflict means a strange normality of non-peace, in which military checkpoints and the occasional sound of shelling have merged into day-to-day routines" [53]. («Для простих людей повільне заморожування конфлікту означає виникнення дивної нормальності, коли немає ні миру, ні війни, і коли військові блокпости і періодичні обстріли перетворюються в повсякденну буденність»).

2. Риторичні питання (rhetorical questions) –містять якесь висловлювання, оформлене у вигляді питання, але яке не вимагає відповіді. Автор використовує даний прийом для більшої виразності своїй мові, додання їй урочистості, патетичності, в деяких випадках навіть іронії. "The Washington Post": "What happened to Yukos, and what does it mean for future investor-state disputes?", "How to make Russia pay? Take what you can, where you can ", "As a result, former Yukos shareholders can keep trying to get the original \$ 50 billion award enforced in countries other than the Netherlands. Will they be successful? It would certainly be difficult and costly, but it is not impossible. In all likelihood, Russia will have to keep fighting - or pay up. What can we learn from all this?" [53]. («Що ж сталося з ЮКОСом, і що це означає для майбутніх суперечок між інвесторами і державою?», «Як змусити Росію платити? Забирати те, що можна, і де можливо», «В результаті акціонери ЮКОСа можуть продовжувати свої спроби отримати 50 мільярдів доларів, діючи методами накладення арешту у всіх країнах, крім Нідерландів. Увінчаються ці зусилля успіхом? Звичайно, це важкий і дорогий процес, але така можливість є. Цілком ймовірно, Росії доведеться продовжувати боротьбу - або виплатити гроші сповна. Які з цього можна зробити висновки?»).

Як ми бачимо, в даній статті міститься дуже багато риторичних запитань, крім того одне з питань винесено в заголовок. "The Daily Telegraph": "In the year 2000, Agency experts released a report about the challenges of the future. So how right were they? And what did they

miss?", *"Fifteen years later, how right were they about the future we are living through now?"*, *"What will today's experts, predicting 2030 make of that?"* [53]. («У 2000 році експерти Центрального розвідувального управління підготували доповідь про виклики майбутнього. Наскільки вони мали рацію? І в чому помилилися?», «Минуло 15 років. Наскільки вірно передбачили ці експерти майбутнє, в якому сьогодні живемо ми з вами?», «Який висновок з цього зроблять сьогоднішні експерти, які готують прогнози на 20-30 років?»).

Також в своїх статтях зарубіжні журналісти нерідко вуалюють, маскують суть явища за допомогою евфемізмів. Евфемізм (Euphemism) - слово або вираз, що заміняє інше, незручне для даної обстановки або грубе, непристойне. "The New York Times": *"Sochi was to be a showcase of Russia's resurgence as a global power, and the entire country was enlisted in the project. Billions of dollars were spent transforming the shabby subtropical resort town into a winter sports paradise"* [53]. («Сочі повинні були стати наочним прикладом відновлення статусу Росії як наддержави, і вся країна брала участь у цьому проекті. Мільярди доларів були виділені на перетворення застарілого субтропічного курорту в рай зимових видів спорту»). У цьому прикладі евфемізм «застарілий» замінює більш грубе слово «старий». "The Times": *"Government troops were trained on them at ranges in the coastal provinces of Latakia and Tartus before they were deployed to the Aleppo frontlines. The tanks supported last week's advance of regime and allied militia into the countryside north of the city"* [53]. («Урядові війська пройшли навчання на полігонах в прибережній провінції Латакія і в Тартусі, а потім танки з екіпажами були перекинуті на лінію фронту до Алепо. Минулого тижня вони надавали підтримку наступаючим військам режиму і воєнізованим формуванням, чинним в сільській місцевості на північ від Алеппо»). У цьому прикладі слово «підтримка» замінює інше, більш небезпечний вираз, «атакували», «наносили удари».

Як ми вже говорили раніше, такі якісні серйозні видання обходять стороною нелітературну розмовну лексику, як сленг і вульгаризми, слова, для

яких характерні грубості. Однак в спеціалізованих статтях по економіці, політиці чи ішій діловій сфері ми можемо зустріти таку лексику, як жаргонізми. Жаргонізми – слова, які використовуються відокремленою групою людей, об'єднаних по одній соціальній ознаці (вікова категорія, професія, суспільний клас). "*Bankers expect Moscow to try and build confidence with a couple of blue-chip floats before trying to shift smaller, less well-known companies*" [53]. («Банкіри очікують, що Москва, щоб зміцнити довіру до себе, почне з «блакитних фішок» і тільки потім перейде до порівняно невеликих і менш відомих компаній»). "*Barclays said the capitulation over recent weeks is much like the mood in early 1999, the last time leading analysts said the world was "drowning in oil". It proved to be exact bottom of the cycle*" [53]. («Барклейс відзначає, що капітуляція останніх тижнів дуже сильно нагадує настрої початку 1999 року. Тоді провідні аналітики теж говорили, що світ «птопає в нафті». Виявилось, що це просто саме дно циклу»).

Так як час рухається вперед, відповідно змінюється і лексика газети. У певний період, наприклад, в період війни, переважає військова лексика. В результаті розвитку науки і техніки, нових умов життя, соціально-політичних змін виникають нові слова. Поки вони ще міцно не увійшли до вжитку, їх називають неологізмами. Вони також популярні на сторінках якісних газет. На противагу неологізмам виступають газетні штампи (journalese), слова і словосполучення зі стертою експресивністю, що повторюються з номера в номер. Приклади: *international relations* (міжнародні відносини); *legitimate interests* (законні інтереси); *joint research* (сучасні дослідження); *big business* (великий бізнес); *to be in effect* (бути в дії); *to lodge a complaint* (заявити протест); *world community* (світова громадськість). Незважаючи на те, що лексичні скорочення неприпустимі, тим не менш, дозволено використання аббревіатур. Як правило, такі скорочення, які давно ввійшли у вжиток, пояснюються в тексті. Приклади: *USA* (*United States of America* – *Сполучені Штати Америки*); *UN* (*The United Nations* – *організація об'єднаних націй*); *NASA* (*National Aeronautics and Space Administration* – *Національний комітет*

з авіації і дослідженню космічного простору); BBC (British Broadcasting Corporation – Британська телерадіомовна корпорація); EU (The European Union – Європейський союз); CIS (Commonwealth of Independent States – Співдружність Незалежних Держав); ISIS (Islamic State of Iraq and al-Sham – ісламістська терористична організація); UNESCO (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури); OPEC (The Organization of the Petroleum Exporting Countries – Організація країн-експортерів нафти); GDP (Gross Domestic Product – Валовий внутрішній продукт).

"The New York Times": "Their performance space was Palmyra, the city of ruins left by Roman and other ancient civilizations and ruined further by the depredations of the Islamic State, also known as ISIS or ISIL", "The dignitaries attending the concert included several foreign ambassadors to Unesco, the United Nations cultural agency based in Paris, which has declared Palmyra a World Heritage Site" [53]. («Свій концерт вони провели в Пальмірі - місті руїн, залишених римською та іншими стародавніми цивілізаціями. А в наш час це місто піддалося хижацькому знищенню з боку «Ісламської держави», відомої за аббревіатурою ІГІЛ», «Серед присутніх на концерті почесних гостей було кілька зарубіжних представників в Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури ЮНЕСКО, яка оголосила Пальміру об'єктом світової спадщини»). "Opec is not due to meet again until June 2016 but by then a string of its own members could be facing serious fiscal crises. Even Saudi Arabia is freezing public procurement and drawing up austerity plans to rein in a budget deficit near 20pc of GDP" [53]. («ОПЕК повинна була зібратися на чергову зустріч не раніше червня 2016 року, але на той час багато її членів можуть зіткнутися з серйозними фінансовими проблемами. Навіть Саудівська Аравія заморожує програми державних закупівель та складає плани суворої економії, щоб стримати бюджетний дефіцит, що становить майже 20% ВВП»).

В журналістиці існують різні класифікації газетних жанрів. Говорячи про функціональні стилі американських видань, ми віддали перевагу теорії відомого лінгвіста А.Н. Васильєвої. Вона виділяє п'ять основних функцій газетного стилю:

- інформативна;
- аналітична;
- пропагандистська;
- організаторська;
- розважальна.

Західні дослідники теорії журналістики вважають за краще ділити на «жорсткі» і «м'які» новини. Проаналізувавши певну кількість номерів "The New York Times", "The Washington Post" ми виділили такі популярні жанри офіційно-інформативного стилю («жорсткі новини»):

- передова стаття (advanced article) –новини, що виходять на першу смугу;
- чисто інформаційна стаття (article) –глибокий аналіз предмета освітлення, узагальнення фактів, розкриття закономірностей в розвитку будь-яких явищ, ситуацій;
- хроніка (brief news items) –коротка новина, що складається з 2-3 речень;
- репортаж (press reporting) –виклад актуального фактичного матеріалу, отриманого з місця події;
- парламентський репортаж (parliamentary report) –репортаж про діяльність парламенту, про події політичного життя, про рішення, що приймаються в парламенті;
- журналістське розслідування (court proceeding) –розбір скандальних подій, кримінальних історій, в завдання журналіста входить збір і обробка відповідних відомостей і фактів окремо від державних органів і служб або ж спільно з іншими фахівцями;

- інформаційне інтерв'ю (interview) –бесіда між двома і більше людьми, при якій інтерв'юер ставить запитання своїм співрозмовникам і отримує від них відповіді;

- колумністика (columns) –в свою чергу ділиться на редакційні статті (editorials) –інформаційні статті редакційного колективу, які претендують на більшу чи меншу об'єктивність, і експертні статті (Op-Ed - Opposite-Editorial) –коментарі відомих осіб і експертів з певного питання ;

- некролог (obituary) –невелике оповідання про життя покійного з виразами скорботи і словами прощання;

- оглядові статті (round-up article) –експертний аналіз певної галузі або сегмента ринку.

До популярних жанрів неофіційно-інформативного стилю («м'які новини») відносяться:

- художній нарис (feature story) –розважальна стаття, написана в легкій формі інформативності;

- публіцистичний нарис (essay) –поєднання репортажу та аналізу із застосуванням художніх прийомів. Для нарисів притаманні документальність і фактичність.

- рецензія (review) –аргументований критичний відгук, частіше за все про твори літератури і мистецтва;

- коментар (comment) –ставлення автора до певної теми або вислову;

- листи читачів (letters) –відгук читача на певний матеріал.

Підводячи підсумки, можна сказати, що стиль якісних американських газет не можна назвати простим. Американські видання строго дотримуються професійної етики. Для лексики характерні правила літературної мови, журналісти широко використовують різні виражальні стилістичні засоби, присутня жанрова різноманітність.

1.3 Особливості політичної лексики в публіцистичному дискурсі

Науковці аналізують різні аспекти функціонування мови в політиці, відтак термін «політична мова» став уже звичним. Проте дослідники й досі не виробили єдиного підходу до розуміння цього феномена. Навіть термін «політична мова» не є на сьогодні загальноприйнятим. Тому існує необхідність визначити сутність політичної мови, її особливості, з'ясувати основний зміст цього поняття та уточнити термінологію, пов'язану з ним. У літературі, у зв'язку з розглядом політичної мови, іноді вживаються такі терміни, як «спеціальна мова політики» або «функціональний стиль політики».

Особливості «спеціального словника політики» досить детально досліджені німецькими лінгвістами. Вони зазначають, що цей словник за своєю внутрішньою структурою дуже неоднорідний. Звертається увага на те, що в політичній мові використовується не тільки спеціальна політична лексика й термінологія (так звані «ідеологічно пов'язані слова»), а й інші, в принципі політично не забарвлені мовні одиниці. Так, В. С. Долженко пропонує таку структуру «суспільно-політичної лексики»: власне політична лексика (до якої вчений відносить і терміни, і слова гасел, і жаргонізми) та потенційна політична лексика, що охоплює лексику загального словникового запасу, мовні явища, які мають характер слів гасел, назви організацій, партій, держав тощо [11].

Дехто з науковців, досліджуючи проблеми функціонування політичної мови, вживає для означення цього феномена термін «політичний дискурс». Оскільки це поняття застосовується дуже часто, то й потребує додаткової уваги. Загалом, поняття «дискурс» – це один з найбільш багатозначних термінів, які використовуються в гуманітарних науках, що прямо чи опосередковано вивчають функціонування мови. Популярність його в різних науках обумовила ситуацію, яка полягає в тому, що загальновизнаного й

чіткого визначення дискурсу, яке б охоплювало всі випадки його вживання, немає.

В залежності від форми функціонування і передачі інформації, політичну мову можна поділити на вербальну – мову слів та символічну – мову спеціальних знаків, умовних сигналів, емблем, ритуальних дій тощо. Політична мова поділяється також на спеціальну професійну мову політичних відомств (інструкцій, переговорів, розпоряджень, листування тощо) та загальнозрозумілу і більш доступну мову публічних політичних виступів (політичної інформації, доповідей, повідомлень, мітингів, парламентських дебатів тощо).

Загалом, на нашу думку, до політичної мови можна віднести, перш за все, мову публічних виступів політичних діячів у різних її проявах: заяви, інтерв'ю, радіо- і телезвернення, прес'конференції, радіо- і теледебати, виступи в будь-якій аудиторії з будь-якої нагоди. Важливим видом політичної мови є мова функціонування політичних інститутів (мова урядових засідань, партійних з'їздів тощо). Особливо тут привертає увагу парламентська мова, головна складова якої – мова дебатів. До політичної мови належить і мова політичної пропаганди і політичної реклами як в усній, так і в письмовій формі (у першу чергу – мова листівок, плакатів, радіо та відеороликів).

Специфічним видом політичної мови є мова політичних документів (закони, договори, угоди, меморандуми, декларації, програми і статuti політичних партій, протоколи засідань). Багато проявів політичної мови зустрічаємо у мові засобів масової інформації. До них належать, зокрема, мова передач на політичні теми, блоків політичних новин на радіо і телебаченні, рубрик, які відводяться політичним подіям у пресі, статей на політичні теми, заяв політичних коментаторів та оглядачів, матеріалів спеціалізованих видань стосовно різних аспектів політики тощо. Окремим видом можна вважати мову виборів, у якій перетинаються й іноді набувають своєрідного значення згадані вище різновиди політичної мови. Політичній

мові притаманні й інші досить специфічні характеристики. Більшість дослідників сходиться на тому, що найхарактернішою особливістю політичної мови є багатозначність її основної термінології.

З цим тісно пов'язана така характеристика політичної мови, як її полемічність, простіше кажучи – спрямованість на формування негативного ставлення до політичних супротивників, нав'язування громадськості своїх цінностей та оцінок. Це, зокрема, призводить до того, що одні й ті ж терміни прихильники різних політичних поглядів сприймають неоднозначно, а часто й зовсім протилежно (комунізм, фашизм, демократія і т. д.). Принципова відмінність політичної мови від звичайної мови полягає у такій зміні співвідношення між словом і значенням, за якої звичні мовні одиниці одержують незвичну інтерпретацію, а добре знайомі ситуації включаються в неочікувані смислові контексти. Тобто, за образним висловом, «речі вже не називаються своїми іменами». Політична мова за стилем близька до публіцистичної і, на відміну від «спеціалізованих мов», характеризується переважно спрямованістю на масову аудиторію.

Для політичної мови, завдяки об'єктивно притаманним їй особливостям, характерна заданість на вплив: спрямованість на навіювання певних поглядів, зміну намірів, думок, мотивацій дій. Тому вона „присвоюється” владою і стає засобом поширення потрібних цій владі політичних ідей і цінностей. Серед характеристик політичної мови можна назвати і її невизначеність. Політичним текстам не властива логічна стрункість. Перевага віддається загальним формулюванням, а не конкретним фактам. Часто використовуються мовні шаблони й стереотипи. Незручні вислови замінюються умовними, а то й такими, що нічого не означають. Політична мова також віддає перевагу коментуванню, а не інформації. Важливою особливістю політичної мови є спрямованість її аргументів переважно на почуття, а не на розум. Політична мова виконує в суспільстві певні функції. Одні з них перегукуються із загальними функціями мови, інші притаманні лише їй. Основною функцією політичної мови є інформаційна,

оскільки вона, в першу чергу, є засобом передачі інформації політичного змісту.

З інформаційною тісно пов'язана комунікативна функція, яка полягає в тому, що, за допомогою політичної мови, налагоджується спілкування, взаємодія між суб'єктами політики, зокрема – між владою і громадянами. Політична мова виконує й інтерпретаційно/оціночну функцію, оскільки мовні знаки завжди несуть у собі певну оцінку, яка, накладаючись на інформацію, що передається за їх допомогою, надає їй певної інтерпретації. Важливою є функція формування політичної свідомості. За допомогою політичної мови відбувається відображення політичної дійсності, за її посередництвом формуються політичні цінності, ідеали, норми, правила політичної поведінки, уявлення про політичні інститути, про відносини між владою і громадянами тощо.

Однією з визначальних функцій, яка виділяє політичну мову із загального мовного контексту, є функція переконання і контролю. Використання виражальних можливостей мови, підбір мовних знаків, наділення термінів і понять певними значеннями – все це в політичній мові спрямовується на здійснення впливу як на індивідуальну, так і на масову політичну свідомість і контроль за поведінкою громадян. Для політичної мови такий вплив є визначальним в політичній комунікації. Вона може виконувати й функцію маніпулювання, оскільки особливості, об'єктивно притаманні мові й комунікації, дозволяють здійснювати приховане управління свідомістю і поведінкою людей у бажаному для суб'єктів влади напрямі.

Отже, політична мова є складним і різноаспектним феноменом, який має багато проявів та особливостей, що унеможлиблює його однозначне розуміння. Існує чимало підходів до трактування поняття політичної мови, що, в значній мірі, обумовлюється міждисциплінарним характером її дослідження.

Публіцистичний стиль має деякі особливості: наявність вузькоспеціалізованої лексики і термінології, безліч фразеологічних зворотів, полісемія, велика кількість метафор, широкий ряд оціночної і емоційно забарвленої лексики, іншомовні вкраплення. Лексика, яка характерна для публіцистичного стилю, вживається також і в інших стилях: в офіційно-діловому, науковому. Але в публіцистичному стилі вона виконує особливу функцію - згенерувати картину подій і передати читачеві ті емоції і враження, які отримав журналіст.

Висновки до 1 розділу

Публіцистичний стиль має певні особливості: наявність вузькоспеціалізованої лексики і термінології, безліч фразеологічних зворотів, полісемія, іншомовні вкраплення. Для створення мовної образності широко вживаються тропи, в основному, це оціночна і експресивна лексика, серед якої переважають метафора, метонімія, епітети, порівняння та інші.

Лексика, яка характерна для публіцистичного стилю, вживається також і в інших стилях: в офіційно-діловому, науковому. Але в публіцистичному стилі вона виконує особливу функцію – згенерувати картину подій і передати читачеві ті емоції і враження, які отримав журналіст.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЛЕКСИКОНУ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ THE NEW YORK TIMES)

2.1. Політичний дискурс і переклад

Політичний дискурс – невід’ємна частина соціальних відносин, оскільки він формується ними і в той же час сам формує їх, будучи складною єдністю мовної форми, знання і дії [9, 51]. Таким чином, в реалізації політичного дискурсу беруть участь не тільки мовні засоби, а й екстралінгвістичні фактори, які визначають спілкування, а також когнітивні структури, що зумовлюють існування самого дискурсу [31, 30]. У лінгвістиці позначені два основних типи дискурсу: персональний (особистісно орієнтований) і інституціональний (статусно орієнтований) [8]. У першому випадку мовець виступає як особистість у всьому багатстві свого внутрішнього світу, у другому – як представник певного соціального інституту. Статусно орієнтований дискурс являє собою інституційне спілкування, тобто мовленнєву взаємодію представників соціальних груп і інститутів один з одним, з людьми, які реалізують статусно-рольові можливості в рамках сформованих суспільних інститутів, число яких визначається потребами суспільства на конкретному етапі його розвитку. Поряд з такими видами інституційного дискурсу, як юридичний, медичний, діловий, рекламний, дослідники виділяють політичний дискурс, вивченням якого займаються багато політологів, соціологів, психологів, лінгвістів.

Основи теорії політичного дискурсу були закладені представниками кембріджської і оксфордської філософських шкіл в 50-і роки ХХ століття, які займалися аналізом лінгвістичного контексту суспільної думки. У 1970-х роках термін «дискурс» широко застосовувався при аналізі політичних процесів, в 1980-х виник центр семіотичних досліджень, пов'язаних з аналізом дискурсів [2, 230].

В останні десятиліття теорія політичного дискурсу стала об'єктом пильної уваги лінгвістів. Якщо на Заході проблеми мови і влади, мови і ідеології, мовного маніпулювання, ролі міфу в політичній комунікації перебували у фокусі дослідницького інтересу досить давно – приблизно з післявоєнних років, то в нашій країні лінгвісти стали активно розробляти цю проблематику переважно з початку перебудови, коли політична комунікація перестала носити суто ритуальний характер.

В першу чергу політичний дискурс є предметом вивчення політичної лінгвістики, заснованої в середині ХХ століття Дж. Оруела та В. Клемперер. В даний час це окремий напрямок, який успішно розвивається як зарубіжними, так і вітчизняними дослідниками. Політична лінгвістика знаходиться на стику наук (лінгвістики, політології, культурології та ін.) і активно використовує методи соціолінгвістики, лінгвістики тексту, когнітивної лінгвістики, стилістики та риторики. Політичний дискурс перетинається з іншими типами дискурсу – юридичним, науковим, масово-інформаційним, педагогічним, рекламним, релігійним, спортивно-ігровим, побутовим і художнім.

Сучасна мова політики відрізняє середовище її існування – ЗМІ, і в силу орієнтації політичного спілкування на масового адресата ця мова позбавлена корпоративності, властивої будь-якій спеціальній мові [11]. Політичний дискурс, як і будь-який інший, має польову будова. У центрі його знаходяться ті жанри, які максимально відображають основне призначення політичної комунікації – боротьба за владу. Жанрова структура політичного дискурсу досить багата. Це перш за все парламентські дебати, суспільно-політичні промови, голосування. У складі політичного дискурсу виділяють такі жанри, як маніфест, передвиборна платформа, персональне спілкування, інтерв'ю, політична реклама та ін. Внаслідок «розмитості» кордонів дискурсу нерідко відбувається накладення характеристик різних видів дискурсу в одному тексті. Так, наприклад, інтерв'ю з політологом поєднує в собі елементи масмедіа, наукового і політичного дискурсів.

Політичний і рекламний дискурс перетинаються в жанрі політичної реклами. Таким чином, можна зробити висновок, що будь-який матеріал в ЗМІ, в якому мова йде про політику і автором якого є політик (або, навпвки, адресований політику), слід відносити до поля політичного дискурсу.

Найважливіша характеристика політичного дискурсу – це культурна специфіка. Політичний дискурс ЗМІ, будучи предметом інтересу лінгвокультурології, являє собою миттєвий зріз мовного і культурного стану суспільства. Медіатексти насичені культурозначущою інформацією, в них фіксуються і відображаються як загальні, так і специфічні особливості функціонування національних мов і культур.

Лінгвокультурна специфіка реалізується в семантиці, синтаксисі, прагматиці мовних знаків, які наповнюють текст, що в сукупності становить культурологічну маркованість медіадискурсу [6,64]. При цьому категорія культуроспецифічності представлена сукупністю одиниць культурологічного контексту, що відносяться до всіх його чотирьох рівнях: денотативному, конотативному, асоціативному і метафоричному [17].

Лінгвістичну основу даної категорії складають слова, що позначають реалії та артефакти, слова і словосполучення з культуроспецифічними конотаціями, лексичні одиниці зі стійкими асоціативними зв'язками. Культурні характеристики політичного дискурсу тісно пов'язані з іншою його найважливішою характеристикою – прецедентністю.

Переклад прецедентних текстів завжди представляє складну перекладацьку задачу. Прецедентність – це один із проявів найважливішої категорії дискурсу, інтертекстуальності. Прецедентні феномени в широкому розумінні - будь-які широко відомі імена, висловлювання, тексти, ситуації, легко впізнавані в даному лінгвокультурному співтоваристві, – являють собою інтерес з точки зору теорії і практики перекладу.

Будучи своєрідною проекцією лінгвокультурного простору, що їх породжує, тексти, що відносяться до дискурсу мас-медіа, містять реалії, посилення на історичні події. Лінгвокультурний простір розуміється як

сукупність омовлених культурних феноменів, широко відомих в даному ЛКС і становлять культурну грамотність середнього його представника. Відповідно використання прецедентних феноменів підвищує ступінь автентичності висловлювання, сприяє створенню «своєї» атмосфери, закритості від «комунікативних чужинців» і, таким чином, є ефективним засобом звернення до культурної ідентичності аудиторії [12].

Високим рівнем прецедентного відрізняється політичний дискурс США, і, оскільки необхідність перекладу в політичному дискурсі прецедентних одиниць виникає повсюдно, перед перекладачем постає дилема: чи варто такі одиниці в перекладі замінити, опустити або дати перекладацький коментар. Як американські, так і українські політичні діячі в своїх промовах незмінно використовують ту прецедентну інформацію, яка має відношення до ціннісних орієнтирів лінгвокультурної спільноти і відображає сучасну проблематику. Все це знаходить своє відображення в більшості матеріалу *TheNewYorkTimes*.

На думку відомого перекладача П.Р. Палажченко, існують три тексти, які знайомі кожному американцеві: це перші абзаци Декларації незалежності, державний гімн та Геттісбергська промова президента Лінкольна [23, 211]. Витяги з цих прецедентних документів або алюзії на них є невід'ємною частиною публічних виступів американських політиків, особливо передвиборних агітаційних промов.

У дискурсі американських президентських виборів трансформації піддається незначне число прецедентних феноменів. Причому частина з них носить формальний характер, наприклад необхідні граматичні зміни для подання висловлювання в непрямій мові. Участь в «створенні» сенсу висловлювання, самостійне відновлення інтертекстуальних зв'язків тягне за собою емоційну залученість, що створює сприятливу основу для надання запланованого впливу [5].

Переклад політичного дискурсу має ряд функціональних і стилістичних особливостей, які знаходяться в прямій залежності від особливостей самого

політичного дискурсу. Із загальномовних функцій найбільш актуальною для політичного дискурсу є функція впливу на адресата. Теорія перекладу на сучасному етапі свого розвитку звертає увагу на взаємозв'язок перекладу і соціолінгвістичних чинників. Робиться висновок, що реципієнт незмінно сприймає текст перекладу через призму своєї національної культури і відповідно деякі змістовні аспекти висловлювання будуть апріорі не зрозумілі або невірно витлумачені. Існує кілька ключових характеристик суспільно-політичного дискурсу ЗМІ як окремого функціонального стилю.

По-перше, це висока стандартизованість, що виражається у використанні публіцистичних кліше, штампів, лексикалізації метафор, що дозволяє створити ефект неупередженості автора: *call for actions* –«заклик до дії»; *officially comment on* –«дати офіційну заяву»; *a statement issued by* –«в заяві, опублікованій»; *in the midst of political campaign* –«в розпал політичної кампанії»; *the agency reported that* –«в повідомленні агентства йдеться». Багато кліше англійського політичного дискурсу ЗМІ мають стійкі еквіваленти в українській мові, прийняті в перекладі, їх і слід дотримуватися: *to proceed from the assumption that...* - виходячи з того, що... ; *restricted information* –інформація для службового користування / секретна інформація. Треба відзначити, що основним стилістичним принципом організації мови в публіцистиці є поєднання стандарту та експресії. Для політичної мови і дискурсу США характерна експресивність, підкреслена великою кількістю стилістичних засобів: *From the House to the Senate, a demon lurks, luring the country's leaders to twist and mangle words into grotesque amalgamations.* –Засідаючи в конгресі політичні лідери країни, піддавшись спокусі, перекручують слова, створюючи часом безглузді, позбавлені сенсу фрази.

Переклад метафоричних виразів з англійської мови, як правило, також супроводжується зниженням образності в мові перекладу в порівнянні з текстом оригіналу: *John McCain's admission to the Weekly Standard's Steve Hayes... that he would consider the possibility of choosing a pro-choice running*

mate is rightly seen as a trial balloon to gauge reaction among conservative base voters to such a move. – «Заява Джона Маккейна про те, що він готовий розглянути можливість обрання в якості кандидата на пост віце-президента політика – прихильника легалізації абортів, яке він зробив в інтерв'ю кореспонденту Weekly Standard's Стіву Хейзу, варто сприймати радше як спробу прозондувати ґрунт з метою оцінити реакцію консервативно налаштованих виборців на подібний хід».

Вітчизняні ЗМІ в останнє десятиліття активно збільшують число невмотивованих запозичень в українській мові, і на сторінках українських газет можна зустріти такі варіанти передачі реалій політичного дискурсу ЗМІ, як прочойс і пролайф. На наш погляд, прийом транскрипції в даному випадку не дозволяє розкрити значення званих понять, а самі лексичні одиниці виглядають занадто екзотично в українському дискурсі.

Pro-CHOICE – всесвітньо відомий суспільно-політичний рух, що виник відразу після того, як в 1973 році Верховний суд США скасував заборону на аборти, що існував в більшості штатів. Йому протиставлено рух pro-life – «на захист життя» («за життя»). Питання перекладу цих реалій досі є спірним. На наш погляд, найбільш коректним варіантом перекладу є описовий: *a pro-choice running mate - кандидат у віце-президенти - прихильник легалізації абортів.*

Назви партій в США часто носять дуже подібний характер, і адекватний переклад такої лексики неможливий без наявності у перекладача фонових знань про американську партійну систему. Наприклад, в статтях американських ЗМІ, присвячених передвиборній тематиці, зустрічається словосполучення *Blue Dogs*. Той факт, що обидва слова написані з великої літери, повинен навести перекладача на думку, що це не просто політичне прізвисько або іронічне порівняння з синіми собаками, але назва установи або державного утворення. У листопаді 1994 року у відповідь на республіканський успіх на виборах групи дві партії демократів в палаті представників США об'єдналися, назвавши себе «демократами

синьої собаки» (англ. Blue Dog Democrats). В якості талісмана вони вибрали синю собаку, очевидно, натякаючи на старий жарт про те, що житель півдня проголосує за демократів, навіть якщо кандидатом від демократів буде «жовта собака». «Жовта собака» перетворилася в блакитну, так як блакитний колір – це традиційний колір демократів. Кращим варіантом перекладу в даному випадку є описовий переклад із смисловим розвитком, що супроводжується зниженням образності: *Blue Dogs* – партія консервативних жителів півдня. Назва цієї партії останнім часом все частіше з'являється на сторінках американських суспільно-політичних видань, і в україномовних ЗМІ можна зустріти варіанти перекладу «Партія синіх псів» або «Демократи синьої собаки». В цьому випадку потрібно перекладацький коментар, оскільки середньостатистичний читач не настільки близько знайомий з партійною системою США і подібний переклад без пояснення може викликати нерозуміння.

Наступний приклад може служити ілюстрацією труднощів при перекладі неологізмів, властивих політичному дискурсу: *Conservatives are panning the president's performance. "This is another hype-and-blame trick from a president who thinks turning the economy around and solving our unemployment problem is everyone else's job but his own".* – «Консерватори критикують роботу президента. «Це черговий приклад політики оковамилювання, що проводиться президентом Обамою, який вважає, що управляти економікою країни і вирішувати проблеми безробіття повинен хто завгодно, але тільки не він сам». За допомогою створення неологізму *hype-and-blame* представники республіканської партії на чолі з М. Ромні, що був одним з головних суперників Б. Обама на президентських виборах 2012 року, висловили критику на адресу Обама і його політики в Білому домі.

Лексема «оковамилювання» відноситься до зниженого стилю, що накладає суттєві обмеження в її вживанні. Однак мова української преси в більшості випадків допускає використання зниженої або навіть лайливої лексики, тому запропонований варіант «політика оковамилювання» буде

доречний в перекладі. Крім того, реалія *hype-and-blame trick* також тяжіє до розмовного стилю; відповідно наведений варіант перекладу дозволяє зберегти стилістичне оформлення висловлювання, а яскраво виражена експресивність і негативна конотація прекрасно працюють на створення необхідного комунікативного ефекту.

В значній мірі денотативний культурологічний контекст політичного дискурсу складають громадські та політичні реалії, алюзії до прецедентних текстів, цитати. Відмітна риса американського сучасного політичного дискурсу – алюзії на сакральні тексти. Політичний і релігійний дискурси можуть «переплітатися». Для правильної інтерпретації і перекладу алюзій і цитат необхідно володіти загальною ерудицією і фоновими знаннями про культуру і країну походження початкового тексту. Зрозуміло, неможливо пам'ятати напам'ять всі прецедентні тексти - джерела цитат і метафор, тому в тих випадках, коли інтуїція або контекст підказують, що в тексті захована цитата, перекладачеві тексту можуть допомогти англословники цитат (наприклад, "Oxford Dictionary of Quotations" і "Penguin Dictionary of Modern Quotations").

Ще один важливий аспект політичного дискурсу, який необхідно враховувати при перекладі, – парадигма політкоректності. Постколоніальне західне суспільство, рух за права жінок і сексуальних меншин привели за останні десятиліття до значних змін в лексичному складі англійської мови. У гендерних політкоректних евфемізмах спостерігається нейтралізація за ознакою статі шляхом відходу від «сексистських» суфіксів -man, -woman, -er і -ess:

- policeman, policewoman → police officer 'офіцер поліції';
- chairman, chairwoman → a chairperson або навіть chair «голова» (звернення Madam Chair звучить пікантно);
- air hostess → flight attendant «бортпровідник»;
- waiter, waitress → server;
- fireman → a firefighter «вогнеборець» і т. д.

Дискримінуючий «чоловічий» суфікс *-man* і зовсім близький до викорінення. Саме слово "women", за спостереженнями деяких дослідників, все частіше пишеться як *womyn* або навіть *wimmin* щоб уникнути асоціації зі словом *man* [10,24].

Виникає питання і при передачу політкоректних евфемізмів-словосполучень. В англійській мові, особливо в американському варіанті, є безліч таких слів:

- *an invalid* «інвалід» → *a physically challenged person*, що можна спробувати перевести як «людина, котра переборює фізичні труднощі»;
- *fat* «товстий» → *horizontally challenged* – «долає горизонтальні труднощі»;
- *bald* «лисий» → *follicularly challenged* – «долає фолікулярні труднощі» або «фолікулярно відсталий».

Політкоректні евфемізми рекомендується передавати також евфемізмами, роблячи максимально близьку кальку. Разом з тим ми перекладаємо не тільки з мови на мову, а й з культури на культуру, а в нашій культурі евфемізми поширені аж ніяк не так широко. Проблема поглиблює та обставина, що до сих пір далеко не всі евфемізми, породжені толерантністю, зареєстровані тлумачними словниками, не кажучи вже про словники двомовні. Перекладачеві таких текстів доводиться проявляти неабияку винахідливість у перекладі подібної лексики.

Функціональна специфіка політичного дискурсу по відношенню до інших видів дискурсу проявляється в його базовій інструментальній функції – боротьба за владу [12]. Одна з важливих особливостей текстів ЗМІ практично всіх жанрів – поєднання в них елементів повідомлення і впливу. Хоча головною функцією масової комунікації прийнято вважати передачу інформації, ця передача досить рідко буває повністю нейтральною, тобто абсолютно вільною від елементів впливу на аудиторію.

У більшості випадків передача інформації супроводжується прямим або завуальованим виразом оцінки, мовними засобами та мовними

прийомами, що спонукають аудиторію до певної реакції на передану інформацію, засобами привернути увагу до інформації або до точки зору, яка виражається в повідомленні. Дослідження функціональних і стилістичних особливостей політичного дискурсу допомагає здійснити переклад зі збереженням необхідного комунікативного ефекту, що є, безумовно, першочерговим завданням перекладача.

Матеріалом для дослідження послужили виступи Доналда Трампа. В результаті аналізу як текстового, так і відео матеріалу нам вдалося виявити ряд мовних стратегій, лінгвістичних прийомів, які характерні для всіх промов Д. Трампа, які дозволяють йому чинити потужний як емоційний, так і прагматичний вплив на адресата. Висловлювання Д. Трампа від першої особи несуть два посили. Перший з них реалізує стратегію самопрезентації та може бути позначений, як «я несу особисту відповідальність і даю гарантії»: "*I am committed to delivering that*" (Я маю намір добитися цього); "*I am determined to deliver*" (Я маю намір домогтися); "*I will, as I said*" (як я сказав, я...); "*I will finish the job*" (Я доведу справу до кінця); "*I would do the right thing for the country*" (Я діяв би в інтересах країни); "*the government I led did important work*" (Уряд, очолюваний мною...); "*I will do everything*" (Я зроблю все); "*I can to support*" (Я можу підтримати); "*In this parliament I will stay true to my word and implement as fast as I can*" (... я буду вірний своєму слову і реалізую його настільки швидко, наскільки зможу); "*I will finish the job*" (Я доведу справу до кінця). Другу конотацію стратегії самопрезентації можна визначити, як особисту високоемоційну залученість в долю країни і народу: «мені не все одно, я - один з вас». У такого роду висловлюваннях ми часто зустрічаємо емотиви-номінативи [14], тобто лексеми, які прямо називають емоції: "*I am proud*" (Я гордий); "*I care so passionately*" (Я дуже переживаю); "*I give my whole hearted support*" (Я всім серцем підтримую); "*I am confident that with good will and understanding we could and we will succeed*" (Я впевнений, що з доброю волею і взаєморозумінням ми доб'ємося успіху); "*I am passionate about completing the job*" (Мені подобається доводити справу до кінця); "*I*

have got a big ambition for National Health System" (Я покладаю великі надії в НСЗ); *"It sickens me to think"* (Мені боляче думати про); *"I have to be honest here"* (Я повинен бути чесним).

Наступною ораторської стратегією, що підсилює емоційний відгук адресата, і спонукає до активних дій, є стратегія дискредитації або створення образу спільного ворога або опозиції загальному благу. У вербалізації і негативній ситуації колишній прем'єр-міністр рясно використовує емотиви-асоціативи: *"in the grip of economic crisis"* (в лещатах економічної кризи); *"Get to grips with the problem"* (впоратися з проблемою); *"Lax approach of the last government was clearly mad"* (недбалий підхід минулого уряду був явно божевільним); *"Difficult, unpopular decisions"* (складні, незатребувані рішення); *"What a mess we inherited"* (Який безлад ми успадкували).

У промові, присвяченій боротьбі з екстремізмом, проте, стратегія дискредитації використовується вже не дискретно, а експліцитно, і рівень емоційного впливу на адресата досягає граничного значення. Вороги наиваються відверто: *extremism, nazis, extremist ideology, extremist organisations*: *"vicious, brutal, fundamentally abhorrent existence"* (злісне, звіряче, принципово огидне існування); *"Sick and brutal reality of ISIL"* (нездорова і жорстока реальність ІПЛ); *"Intolerant, hostile ideas"* (неприпустимі ворожі ідеї); *"Violence"* (насильство); *"Sick world view"* (нездоровий світогляд); *"Malevolent power"* (злі сили); *"Ludicrous theories"* (абсурдні теорії); *"utter brutality of FGM"* (цілковита жорстокість).

Ще один об'єкт дискредитації – пасивні або ретроградно мислячі громадяни. На них політик вказує опосередковано, викриваючи не їх самих, а їхні погляди і дії: *"demonizing our values (openness)"* (демонізуючи наші цінності); *"Having complacent view on immigration"* (байдуже ставитися до еміграції); *"Preaching isolationism"* (повчати за ізоляціонізм); *"Misguided, unpatriotic view"* (помилковий, непатріотичний погляд); *"suggesting heresy"* (пропонуючи безглуздість). Ідея єдності і спільності характерна передвиборчій промові політика. Вона активно закріплюється на вербально-

семантичному рівні, шляхом багаторазового повтору, використанням паралельних конструкцій, залученням всього семантичного поля «єдність» і створення розгорнутої метафори «країна це спільний дім, який всі будують разом»: *"one nation"* (єдина нація); *"Giving everyone a chance"* (даючи шанс кожному); *"Bringing together the people"* (об'єднуючи людей); *"Make common home"* (створюючи спільний дім); *"home we are building together"* (будинок, який ми будуємо разом); *"Undermine our shared values"* (підриваємо наші спільні цінності); *"Things we share together"* (погляди, які ми поділяємо); *"Feel part of this country"* (відчуваємо себе частиною цієї країни); *"Buildings hared community"* (будуємо спільноту для всіх).

Таким чином, аналіз промов, що були опубліковані в *TheNewYorkTimes*, показав, що вони поєднують в собі тактики самопрезентації та створення образу спільного ворога або опозиції загальному благу, а також стратегії дискредитації і ідеї єдності і спільності. На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що лінгвістичні особливості політичного дискурсу мають широкий спектр застосування політиками на практиці.

2.2 Проблеми перекладу англомовного американського політичного дискурсу ЗМІ

У сучасному суспільстві ЗМІ забезпечують доступ до найціннішого в світі – інформації. Характер інформації в медіа вказує на важливість тих чи інших сфер суспільного життя. Пріоритетним для засобів масової інформації є вплив на громадську думку з метою формування соціальної оцінки значущих подій і явищ [18]. Мова сучасних ЗМІ, які висвітлюють актуальні політичні події, рясніє різноманітними стилістичними фігурами, які журналісти вправно обігрують з метою не тільки залучення читача, але також надання емоційного впливу і формування певної думки.

Політичний дискурс ЗМІ є симбіозом політичного і медіа-дискурсів. У нашому дослідженні ми дотримуємося широкого розуміння поняття «дискурс», в рамках якого він описується як «зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими формами. Текст, взятий в подієвому аспекті; мова, розглянута як цілеспрямована соціальна дію, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмом їх свідомості (когнітивних процесах)» [1, 12].

Вибір лексико-стилістичних засобів в політичному дискурсі ЗМІ обумовлений необхідністю надання мовного впливу з метою створення образу політичного діяча, характеристики політичної боротьби. Автори текстів ЗМІ, використовуючи ті чи інші лексико-стилістичні засоби, можуть апелювати до фонових знань своєї аудиторії, формуючи нові асоціативні зв'язки на підставі вже існуючих; так подавати інформацію, щоб управляти силою впливу на читача, послаблюючи або посилюючи його.

У наш час тенденція уникати прямих найменувань в сфері мовного спілкування не слабшає, а лише посилюється в умовах глобалізації та розширення міжкультурного дискурсу. При цьому питання передачі евфемістичних найменувань залишається відкритим.

Впершу чергу в рамках політичного дискурсу велике значення набуває передача повідомлень, адресованих представникам іншої культури. На особливу увагу перекладача заслуговують саме евфемістичні найменування, що представляють важливий елемент смислової і конотативної природи тексту. Говорячи про стан проблеми на сьогоднішній день, слід зазначити, що соціальні рамки, які накладають обмеження на використання певних слів і словосполучень, поступово стають розмитими і поняття, які ще десятиліття тому здавалися непристойними, вільно входять у словниковий склад мови.

В роботі нами більш детально були проаналізовані труднощі, пов'язані з перекладом евфемізмів.

Промови політичних діячів, завжди містять прийоми евфемізації. Статистика свідчить, що чим вищу позицію займає політик, тим частіше він

намагається приховати неприємні і неприйнятні факти і зробити акцент на благополуччя і процвітання народу.

Зокрема, одним з таких політичних діячів є віце-президент США Джо Байден, тексти промов якого є типовим середовищем для політичних евфемізмів в сучасній лінгвістиці. Він вдається до спроб показати рівність людей як з точки зору расової, так і з точки зору гендерної приналежності, статусу в суспільстві або фінансового стану.

Отже, звертаючи увагу на використання евфемізмів в промові Джо Байдена, знаходимо такі приклади:

They took a vast continent and a diverse people - what John Adams, one of our Founding Fathers and future Presidents once said - called "an unwieldy machine". And they molded that unwieldy machine into a united representative democracy where people saw themselves as Americans first and citizens of their region second.

Евфемізмом *diverse people* Джо Байден відмічає поліетнічність американської нації, використовуючи політкоректну номінацію, яка служить для позначення представників усіх національностей, які населяють країну (замість multi-racial).

Перекладаючи дані речення на українську мову перекладач, не використав даний евфемізм:

Вони взяли цілий континент, як сказав один з наших засновників - Джон Адамс - "величезну нерегульовану машину" і виліпили з цієї невпорядкованою машини об'єднану представницьку демократію. Де люди бачили себе, в першу чергу, американцями, а вже потім громадянами своїх регіонів.

В своєму зверненні до Верховної Ради Джо Байден відмічає:

In both these struggles you have the unwavering support of the United States of America and the American people -- including nearly 1 million proud Ukrainian Americans.

Політичний евфемізм *Ukrainian Americans* (в українськомовному варіанті використано евфемізм «американці українського походження») входить в число евфемізмів, які безпосередньо виключають етнічну приналежність. Ця мовна одиниця є первинним, узуальним і універсальним евфемізмом. У промові він виконує об'єднуючу функцію, підкреслюючи багатонаціональність власної держави і рівність всіх без винятку його громадян, а також наполягаючи на їх спільних коріннях з українським народом.

У фразі: *I've had the great privilege and opportunity afforded to me by all of you over the past two years to meet with representatives representing all sectors of this country –east and west, including the illegally occupied Crimea –from all walks of life –civil society, members of this body, your military leaders, your clergy* [40].

Джо Байден використовує евфемізм *military leaders* та *clergy* щоб уникнути гендерної дискримінації. Зазначимо, що наведена мовна одиниця відноситься до групи евфемізмів, які створені з метою підвищення статусу жінки в суспільстві і виключення проявів сексизму в мові. Зазначений евфемізм виконує маскувальну і пом'якшувально-меліоративну функції. Роблячи переклад перекладач замінює даний евфемізм на схожій, але більш, на його думку коректний «армійськими керівниками, релігійними лідерами».

Джо Байден використовує евфемізм *military leader* та *clergy* щоб уникнути гендерної дискримінації. Зазначимо, що наведена мовна одиниця відноситься до групи евфемізмів, які створені з метою підвищення статусу жінки в суспільстві і виключення проявів сексизму в мові. Зазначений евфемізм виконує маскувальну і пом'якшувально-меліоративну функції.

Роблячи переклад перекладач замінює даний евфемізм на схожій, але більш, на його думку коректний «армійськими керівниками, релігійними лідерами».

Уникаючи слово *death*, Джо Байден замінює його на *loss*, *passing*, *to give one's life*, а також неординарні авторські вирази, як, наприклад,

евфемізм: *Amidst fire and ice, sniper on rooftops, the Heavenly Hundred paid the ultimate price of patriots the world over*

[40]. Ззначаючи, що життя ценайвищацінністькожноїлюдини. Такієвфемістичнінайменуванняможутьдопомагаютьвіце-президентуСШАпереконатиадресата, представитинебажаніфактивкращомусвітлі, прикрасити.

Вукраїнськомуваріантіданийвислівподано зпом'якшення, вякомузовсімнемаєвказівкинасмертьНебесноїсотні: *«Навітьтоді, колипротестувальниківзустрілиснайперськимвогнемздахівбудинків».*

Викладаючиособливостістановленнягромадянськогосуспільстватанації вСША, ДжоБайденробитьценевизначено, розпливчасто, намагаючисьпредставитиїїзнайбільшвигідноїпозиції: *Winning on the field of battle wasn't sufficient to unite our country. To end slavery and the regional differences we had, to grant former slaves citizenships and rights, the United States Congress assembled - had to amend our Constitution. Individual members of that Congress lost their jobs standing up to do the right thing. Everyone took real political risks to overcome entrenched opposition for the good of achieving a truly United States of America. In the end, it came down to extraordinary patriots - individuals putting their personal needs behind the needs of their nation, their narrow interest behind unity. Ladies and gentlemen, I believe the President, the Prime Minister, every member of this body now faces a similar test of courage [40].*

«Перемога на полі бою була недостатньою для того, щоб об'єднати нашу країну, скасувати рабство і відмінності між нашими регіонами, дати права і свободи всім рабам. Конгрес США зібрався і вніс поправки в Конституцію. Окремі члени Конгресу практично позбавлялися роботи і піддавалися політичному ризику, тому що вони повстали проти опонентів заради добра, заради справжнього об'єднання штатів Америки. Це легко на плечі справжніх патріотів. Людей, які поставили власні інтереси нижче

інтересів нації і об'єднаної країни. Сьогодні перед президентом, прем'єр-міністром, кожним членом Верховної Ради стоїть таке ж завдання».

Таким чином, читачі не можуть усвідомити повною мірою сенс сказаного і, отже, легше піддаються маніпулятивному впливу – а саме необхідності внести поправки до Конституції.

Також промова віце-президента США містить слова: *Because as all of you know the struggle for Ukraine's freedom is not confined to the battlefields of the east.* Дана цитата один з прикладів приховування і затушовування неприємної реальності шляхом застосування евфемізмів. Так, в назві військових подій на сході вже закладені так звані «мирні цілі». Одиниця "freedom" націлює аудиторію на сприйняття війни як на лібералізацію. Даний приклад є прямим доказом того, що вдаючись до подібної групи евфемізмів, а саме, до політичної коректності, Джо Байден намагається виправдати дії на Сході України шляхом маскуванню, однак, істинний сенс сказаного все одно залишається зрозумілим без додаткових роз'яснень.

Аналогічно даний евфемізм перенесено і в український варіант: Боротьба за свободу України не обмежується полями бою на сході.

... because this is the best chance to keep Donbas in Ukraine, end the conflict, and begin restoring Ukrainian sovereignty and territorial integrity.

Знаведеного контексту видно, що використання слова "conflict" (конфлікт) замість "war" (війна), для опису подій та військових дій, щорозгортаються на Сході України, віце-президент США пом'якшує суть того, що відбувається. Коли вимовляється слово «конфлікт», перша асоціація, яка виникає – сварка, яка сталася в наслідок нерозуміння. Асоціація ж з «війною» може виникнути лише в тому випадку, коли ми починаємо аналізувати події, що відбуваються.

Ще одним евфемізмом, викликаним необхідністю пом'якшити неприємні події, викликані російською агресією в Україні є: *In the 21st century, nations cannot - and we cannot allow them to redraw borders by force* [40]. Зазначимо, що для позначення вторгнення

російських військових на територію України в англійській мові є ряд синонімічних дієслів: *to invade*, *to encroach*, *to intrude*. Однак в кожному з цих слів є негативна конотація, а саме «захоплювати силою, вторгтися без запрошення». Замість одного з цих дієслів ми бачимо евфемізм *to redraw border*, який завдяки своєму нейтральному забарвленню не викликає гучних емоцій у слухачів. Отже, евфемістичні найменування *to redraw border* було використано в даному контексті для того, щоб приховати справжні наміри російських військ і показати незначність їх дій, оскільки пряме вказування на те, що наразі триває російсько-українська війна могло б сприяти загостренню конфлікту.

Слід зазначити, що крім наведених, в промові широко використовуються евфемізми "*Russia is occupying*", "*Russia continues to send its mercenaries across the border*", "*Russian tanks and missiles still fill the Donbas*", "*Russian aggression*" [40], тощо. В українському варіанті дані евфемізми перекладаються дослівно, іноколи навіть більша агресивно: «російська окупація», «Росія продовжує перекидання своїх найманців, бандитів з-за кордону, танків і ракет», «російська агресія», тощо.

Що стосується зауваження *It's equally important, by the way, for aggressors around the world to understand that they can't use coercion, bribery, sending tanks and men across a border to extinguish the dreams and hopes of a people* [40], то, ґрунтуючись лише на даних, представлених у фразі «*sending tanks and men across a border*», можна зробити висновок про відсутність будь-яких корисливих цілей, переслідуваних Росією. Як ми знаємо, в рамках дипломатичних відносин можливі випадки, коли країни проводять спільні військові навчання або просто просять допомоги в захисті територій. Тому сенс твердження до кінця не ясний, і в цілому сенсі фраза звучить нейтрально. При перекладі на українську мову перекладачеві важливо зберегти не тільки зміст, а й конотативну природу висловлювання. Тому, дотримуючись заданого текстом

оригіналу нейтрального стилю, пропонуємо наступний переклад: «посилаючи танки і людей через кордон». Однак так як новина є актуальною для українців і наслідки цього вторгнення мають велике значення для світової спільноти, в українському переводі наголошено на неприпустимість подібних дій з боку Росії і використано пряме найменування того, що відбувається, яке б при цьому знімало різного роду неясності: «Оскільки всі агресори в світі повинні побачити, що зброєю і агресією, використанням танків, зброї не можна погасити мрії, прагнення людей до свободи».

Крім того, Джо Байден широко використовує метафоричні евфемізми, прагнучи показати згубні наслідки корумпованості української влади та не образити цю саму владу:

Corruption siphons away resources device from the people [43].

На українську мову даний евфемізм переведено частково без використання метафори: «Корупція відбирає ресурси у народу».

Іноді говорячи про наболіле відверто:

Reformers persecuted, thrown in prison as political retribution. And the bright flame of hope for a new Ukraine snuffed out by the pervasive poison of cronyism, corruption, and kleptocracy [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Проте в цьому випадку дана обставина вуалюється перекладачем:

«Ми бачили, як реформаторів прибирали з політичних причин. Все погасила отрута старих часів».

Вуалювання в даному випадку, це застосування політичних евфемізмів «політичних причин» та «отрута старих часів», що вносить певну неясність і зменшує істинний масштаб проблеми корупції в Україні. Таким, чином при перекладі на українську мову створено новий евфемістичний компонент.

Політичний діяч підкреслює, що незалежно від соціального положення все люди мають однакові права і обов'язки:

Oligarchs and non-oligarchs must play by the same rules. They have to pay their taxes, settle their disputes in court - not by bullying judges. That's basic. That's how nations succeed in the 21st century [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

За сферою дистрибуції зазначені лексичні заміни відносяться до категорії загальноживаних евфемізмів, які глибоко вкоренилися в свідомість суспільства. Їх функція в мові – пом'якшувальна, вуалююча, дистортивна і конспіративна.

Досліджуваний спіч Джо Байдена, крім зазначених, містять ще ряд евфемістичних одиниць, завдяки яким виступ віце-президента є красномовним і завдяки чому йому вдається привернути увагу громадян шляхом маніпулювання їх свідомістю.

З проаналізованих прикладів, видно, що багато евфемізмів відбивають проблеми політичної боротьби, військової конфронтації і агресії. Вони вживаються, перш за все, з метою раціоналізації дій мовця і зниження рівня негативної оцінки того, що відбувається.

З вищевказаних прикладів, слідує, що при виборі тієї чи іншої назви, Джо Байден має на меті уникнути комунікативного конфлікту, завуалювавши наміри, але при цьому сенс заміни зрозумілий без додаткового роз'яснення.

Переклад в сфері політики відрізняється складністю, на перекладача покладається величезна відповідальність. Але незважаючи на важливу роль перекладу в сфері сучасної політичної комунікації, питання в цій галузі перекладознавства легко розпізнаються в конкретному лінгвокультурному співтоваристві.

2.3 Особливості передачі американських політичних реалій українською мовою

Тексти ЗМІ насичені реаліями. Найпоширенішими видами реалій є етнографічні та суспільно-політичні. З групи ономастичних реалій найчастіше зустрічаються антропоніми і різні назви компаній. Для перекладу даних груп реалій ми рекомендуємо використовувати прийоми транскрипції. У випадку з рідкісними і культурно-специфічними реаліями доцільно використовувати прийом описового перекладу або калькування (якщо норма

зафіксована в такому варіанті в словнику мови перекладу). Для цього перекладач повинен бути знайомий з тематикою перекладної статті та особливостями описуваної в ній лінгвокультури. Всі окремі випадки вибору прийняттого варіанту перекладу слова в контексті підлягають аналізу з точки зору його еквівалентності та адекватності. Для перевірки того, чи правильні перераховані вище рекомендації про прийоми перекладу реалій в контексті, ми перевели з англійської на українську мову ряд статей з *New York Times*.

1. *Sarah suspects, but is not sure, that one of the younger transgender boys was in her Girl Scout troop* – Сара підозрює, але не впевнена, що один з молодших хлопчиків-трансгендерів перебували в її загоні гьорлскаутів. *Girl scout* – «гьорлскаут» – молодіжний рух для дівчаток, метою якого є виховання твердості характеру і почуття патріотизму. Дана реалія перекладається прийомом транскрипції.

2. *"They vandalized a barber shop, a furniture shop."* – «Вони зруйнували чоловічу перукарню, магазин меблів». *Barber shop* – «чоловіча перукарня» – перукарня, яка зазвичай розташовується на основних вулицях, де можна дізнатися новини. Основними відвідувачами є люди похилого віку. Дана реалія перекладається за допомогою комбінованого перекладу (калькування і додавання). Проте, даний переклад є прикладом загально вживаної реалії, яка давно вже знайшла своє місце в українському вокабулярі і не потребує додаткових пояснень.

3. *The men have been injured in "the War," and their dog tags are missing* – Чоловіки були поранені під час «Війни», і їх жетони військовослужбовців загубилися. *Dog-tag* – «жетон військовослужбовця» – особистий ідентифікаційний знак, який дозволяє впізнати військовослужбовця. Для перекладу використовується описовий переклад, оскільки реалія носить емоційне забарвлення, використовується військовим жаргоном і буквально означає «собачий жетон» [36, 259].

4. *It was here, in July 1945 року, that the first atomic bomb was detonated, the prototype of the Fat Man plutonium device that was delivered three weeks later*

from the heavens to the mortals of Nagasaki – «Це сталося в липні 1945 року, коли перша атомна бомба була приведена в дію, прототип ядерної зброї «Товстун», яке три тижні була скинута на Нагасакі». Fat Man – ядерна зброя «Товстун» – атомна бомба, яку США скинули на японське місто Нагасакі. Ми передаємо назву ядерної бомби за допомогою ідеоматичної заміни. В даному випадку для україномовного реципієнта назва «Товстун» ні про що не говорить, тому для перекладу необхідно застосувати пояснення.

5. *Dozens of school districts in Alabama and Georgia canceled classes while Alabama Governor Robert Bentley issued a state of emergency ahead of the storm front* – «У десятках шкільних округів в штаті Алабама і Джорджія були скасовані заняття, в той час як губернатор штату Алабама Роберт Бентлі видав повідомив про надзвичайну ситуацію через наближення грозового фронту». School district – «шкільні округи» – форма округів спеціального призначення, які керують місцевими початковими і середніми школами. Дана реалія перекладається за допомогою кальки.

6. *In preparing a moot court brief at Harvard on workplace safety, he tried to add material concerning the E.P.A. that did not fit, recalled a classmate, Ellen M. Bublick, who is now a law professor at the University of Arizon* – «Як згадувала його колишня одногрупниця Еллен Бублик, яка стала професором права в університеті Арізони, готуючи інструктаж з техніки безпеки в залі навчальних судових процесів в Гарварді, він спробував додати в нього матеріал щодо АОНС США, що не мало відношення до справи». Університет Арізони перекладається комбінованим перекладом (калькування і транслітерація). The E.P.A. – «Агентство з охорони навколишнього середовища» – федеральне відомство, що забезпечує і контролює виконання законів, що стосуються охорони навколишнього середовища. Дана аббревіатура перекладається прийомом транслітерації. Moot – «навчальний судовий процес» – гіпотетична справа, яку обговорюють студенти юридичних шкіл в США в якості навчання. Для перекладу даної реалії

застосовується прийом описового перекладу для більш точної передачі реалії.

7. *President Donald Trump and his family have done little to assuage concerns that they see the White House as a cash cow.* – «Президент Дональд Трамп і його родина не зробила практично нічого, щоб розвіяти стурбованість, що для них Білий будинок є грошовою коровою». Ономастична реалія перекладається за допомогою калькування. Cash cow – «грошова корова» – компанія, чия діяльність постійно приносить приплив готівки.

8. *When Mr. Carter first took over, he said he wanted a chophouse, but the place never quite fit that definition* – «Коли містер Картер вперше прийняв посаду, він сказав, що хоче відкрити біфштексну, але це місце ніколи не підходило до цього визначення». Chophouse – «біфштексня» – ресторан, що спеціалізується на приготуванні м'ясних страв, в основному стейків і відбивних. Реалія перекладається за допомогою прийому калькування.

9. *At some colleges, advanced standing and credit are granted for students who have scored well on Advanced Placement, International Baccalaureate, or A level results* – «У деяких вузах, перехід студентів старших курсів з інших навчальних закладів і заліки гарантовані студентам, хто набрав хороші бали на поглиблених курсах, іспиті міжнародного бакалаврату або високі результати». Advanced standing – «перехід студентів старших курсів з інших навчальних закладів» - система, при якій будь-який студент-старшокурсник має можливість перейти в інший університет, за умови наявності всіх іспитів. Дана реалія перекладається описовим перекладом, оскільки в українській дійсності відсутнє це поняття.

10. *In an early setback, the Los Angeles Superior Court dismissed the lawsuit, ruling the service charges of financial institutions did not violate the Coogan Law* – Через колишні невдачі, Вищий суд Лос Анджелесу відхилив позов, постановивши, що плата за обслуговування фінансових установ не порушує закон «Кугана». Superior Court – «Вищий суд» – судова інстанція, в

якій суддя обирається на тривалий термін. Реалія перекладається за допомогою прийому калькування. The Coogan Law – «Закон Куган» – закон, покликаний зберегти капітал, зароблений дитиною в дитинстві. Закон названий на честь актора Джекі Куган, який не міг претендувати на гроші, зароблені ним до повноліття. Дана реалія перекладається за допомогою прийому калькування, однак, для більшості україномовних ім'я Джекі Куган невідомо, тому нарівні з калькою потрібно застосувати прийом додавання, як виноска.

11. *Trumpcare, cleverly, does not ban insurers from covering the procedure* – «Реформа охорони здоров'я Трампа, не забороняє страховикам захищати процедури». Trumpcare – «реформа охорони здоров'я Трампа» – реформа охорони здоров'я, ініційована президентом Дональдом Трампом в якості скасування реформи охорони здоров'я його попередника, президента Барака Обами (Obamacare), яка викликала широкий громадський резонанс через занадто високі ціни на страховку, внаслідок чого багато американців не могли дозволити її придбати. Дана реалія є калькою, з попередньої назви, проте для україномовного реципієнта відома одночасно як Trumpcare і реформа охорони здоров'я Трампа (описовий переклад).

Таким чином, переклад американських реалій може бути складним процесом і саме від перекладача залежить, наскільки зрозумілим буде для читача текст на цільовій мові. Серед перекладацьких прийомів, які найчастіше використовуються в процесі відтворення англомовного політичного тексту українською мовою, є трансколування (транслітерація або транскрипція), калькування, описовий переклад.

Висновки до 2 розділу

Однією з основних особливостей політичного тексту є наявність в ньому реалій, як політичної, так і загальної тематики. Реалії підкреслюють ту чи іншу частину життя суспільства, їх національно-культурний колорит був обґрунтований географічними, політичними, історичними та культурними особливостями розвитку Сполучених Штатів та викликають певні труднощі при їх перекладі.

Переклад американських реалій може бути складним процесом. Ретельна робота перекладача визначає, наскільки зрозумілим буде для читача текст на цільовій мові.

Для передачі безеквівалентної лексики українською мовою існує певний ряд перекладацьких прийомів, трансформацій, які дозволяють зробити переклад зрозумілим, зберегти стилістичні, жанрові, лексичні особливості тексту мовою оригіналу.

Серед перекладацьких прийомів, які найчастіше використовуються в процесі відтворення англomовного політичного тексту українською мовою, є трансколування (транслітерація або транскрипція), калькування, описовий переклад.

ВИСНОВКИ

Політичний дискурс – це явище сучасного повсякденного життя. Чим більше відкрите і демократичне життя суспільства, тим більше уваги приділяється мові політики, причому політичний дискурс цікавить як професіоналів, зайнятих в політиці, журналістів і політологів, так і найширші маси громадян.

Граючи важливу роль в житті суспільства, політична сфера здавна в тій чи іншій мірі привертає до себе увагу представників різних суспільних наук – економічної теорії, права, соціології, психології, а також лінгвістів, зокрема лінгвістів-перекладачів. Суспільно-політичний переклад – важлива складова частина перекладу. В даний час суспільно-політичний переклад є одним з найбільш затребуваних видів перекладу, що обумовлено бурхливим розвитком міжнародного співробітництва в різних сферах, активними громадськими перетвореннями і збільшеною важливістю політичних подій в світі.

В сучасних умовах переклад політичних текстів набуває особливого значення, виступаючи як засіб пропаганди і знаряддя ідеологічної боротьби. Тут і виступи державних, партійних і громадських діячів; публікації міжнародних, урядових та громадських організацій; статті, присвячені боротьбі за мир, скорочення і обмеження озброєнь, національно визвольного руху та економічним відносинам.

Ми розглянули характерні риси американських газет, які полягають в наявності політичних термінів, неологізмів, кліше і аббревіатур, і способи їх перекладу на українську мову. Однією з особливостей газетного стилю є наявність повторюваних слів і словосполучень. Мовні особливості газетно-інформаційного стилю полягають в особливому характері заголовків, в широкому використанні газетних кліше, в наявності елементів розмовного стилю, жаргонізмів і т.д.

Основна мета політичного тексту – агітаційно-пропагандистський вплив на аудиторію, і саме завдяки стилістичним і лексичним засобам ця мета досягається в повній мірі. А завдання перекладача полягає в тому, щоб виявити і передати використовувані в тексті виражальні засоби, вміло зробити необхідні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу як можна більш точно передав всю інформацію, укладену в тексті оригіналу і зберіг його прагматичну функцію.

Політичний текст – текст, який поєднує в собі особливості художнього і спеціального текстів, тому лексичне наповнення суспільно-політичного тексту багатогранне, що в свою чергу створює певні труднощі для перекладача.

Переклад американських реалій може бути складним процесом. Ретельна робота перекладача визначає, наскільки зрозумілим буде для читача текст на цільовій мові.

При передачі суспільно-політичної лексики з англійської мови на українську мову перекладачі застосовують різні перекладацькі трансформації, які допомагають досягти адекватного перекладу. Серед перекладацьких прийомів, які найчастіше використовуються в процесі відтворення англійського політичного тексту українською мовою, є трансколування (транслітерація або транскрипція), калькування, описовий переклад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С.Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф.С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
3. Будаев, Э.В. Метафора в политической коммуникации / Э.В. Будаев, А.П. Чудинов. – М.: Флинта, 2008.
4. Ван Дейк, Т.А. Язык. Познание. Коммуникация [Текст] / Т.А. Ван Дейк. – М., 1989.
5. Велединская, С.Б. Курс общей теории перевода [Текст]: учеб.пособие / С.Б. Велединская; Нац. исслед. Томск.политехн. ун-т (ТПУ). – Томск: Изд-во ТПУ, 2010.
6. Верещагин, Е.М. Лингвострановедческая теория слова [Текст] / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Рус. яз., 1980.
7. Ворожцова, О.А. Прецедентные феномены в российском и американском предвыборном дискурсе 2004 [Текст] / О.А. Ворожцова // Полит.лингвистика. – 2007. – Вып. 3 (23). – С. 69–73.
8. Григораш А. Засоби індивідуально-авторської інтерпритації ФО без зміни їх семантики / Григо-раш А. // Рідний край – 2002. – №1(6). – С. 34-39
9. Гусакова Т. И. Эмотивная лексика политической борьбы (по материалам предвыборных дебатов в США) / Т. И. Гусакова // Вестник Омского государственного педагогического университета. Гуманитарные исследования. – Омск. – 2017. – № 1 (14). – С. 51-55.
10. Добросклонская, Т.Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ (Современная английская медиаречь) [Текст] / Т.Г.Добросклонская. – М.: Флинта : Наука, 2008.
11. Долженко В. С. Пейоративная коннотация в медиа-политической коммуникации [Электронный ресурс] / В. С. Долженко // Журнал

«Гуманитарные научные исследования». – Москва – 2017. – № 9 – Режим доступа: <http://human.snauka.ru/2017/09/24391>

12. Донецких Л.И., Некоторые условия функционирования образных средств публицистики (на материале статей Д.И.Писарева)/Л.И.Донецких, Н.В. Кара /Очерки по русскому языку и стилистике. – Кишинев. –1974 –С.31-63.

13. Иванова, С.В. Политический медиадискурс в фокусе лингвокультурологии [Текст] / С.В. Иванова // Полит.лингвистика. – 2008. – Вып. 1 (24). – С. 29–33.

14. Карабан В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Частина 2. Лексичні, термінологічні та жанрово– стилістичні труднощі / В.І.Карабан.– Вінниця: Нова книга, 2001. – 304 с.

15. Карасик, В.И. Структура институционального дискурса [Текст] / В.И. Карасик // Проблемы речевой коммуникации. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2000. – С. 25–34.

16. Костомаров В.Г. Наш язык в действии. Очерки современной русской стилистики / В.Г. Костомаров – М.: «Гардарики», – 2005. – 289с.

17. Крупнов В.Н. Пособие по социально-политической и официально-деловой лексике / В.Н.Крупнов. – М.: Высшая школа, 1984. – 248с.

18. Медвідь О. М., Лінгвопрагматичні особливості перекладу бізнес- та військової термінології у політичних промовах / О. М. Медвідь, А. О.Ходцева, І. О.Дяченко // Журнал «Філологічні трактати» Сумського державного університету. – Суми. – 2017. – Том 9, № 2. – С. 62-68.

19. Мірам Г.Е.,Професійний переклад: Навчальний посібник / Г.Е.Мірам, О.М.Гон.– К.: Ельга, Ніка–Центр, 2003. – 136 с.

20. Молоткова О. Труднощі перекладу Трампа [Електронний ресурс]./ О. Молоткова – Режим доступу: <http://ua.euronews.com/2017/01/26/translating-trump-how-the-president-s-language-may-pose-policy-problems>

21. Навроцький В. В. Логічні теорії діалогу і дискурсу: когнітивний підхід / В В. Навроцький. –К.: Філософська думка, 2001. – 123 с.

22. Остроушко О. А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою / О.А.Остроушко. – К.:Філологічні студії, 2010. – 208 с.
23. Палажченко, П.Р. Мой несистематический словарь (Из записной книжки переводчика) [Текст] / П.Р. Палажченко. – 2-е изд. – М.: Р. Валент, 2002.
24. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я.И. Рецкер. – М.: Междунар. отношения, 1974. – 180 с.
25. Солганик Г.Я. Лексика газеты: Функциональный аспект (Учебное пособие для вузов по специальности Журналистика) / Г.Я.Солганик – М.: Высш. шк., 1981.– 170с.
26. Солганик Г.Я. О новых аспектах изучения языка СМИ / Солганик Г.Я. // Вестник Московского университета. Сер. 10, Журналистика. – М., 2000, – № 3. – С. 31-38.
27. Тер-Минасова, С.Г. Язык и межкультурная коммуникация [Текст] / С.Г. Тер-Минасова. – М., 2000.
28. Топилина С. К проблеме выделения газетно-публицистического стиля [Электронный ресурс] / Режим доступа: URL: http://scjournal.ru/articles/issn_1993-5552_2008_8-2_81.pdf
29. Чужакин, А.П. Мир перевода, или вечный поиск взаимопонимания [Текст] / А.П. Чужакин, П.Р. Палажченко. – М.: Р. Валент, 1997.
30. Шевченко И. С. Герменевтический аспект перевода как вторичной метакоммуникации / И. С. Шевченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна.– Харків : Константа, 2003. – Вип. 609. – С. 7–11.
31. Шейгал, Е.И. Семиотика политического дискурса [Текст] / Е.И. Шейгал. – Волгоград: Перемена, 2000.
32. Язык средств массовой информации: Учебное пособие для вузов/ Под ред. М.Н. Володиной. – М.:Академический Проект; Альма Матер, 2008. – 760 с.

33. AbailoutforCyprus, ageopoliticalfailureforRussia. (TheWashingtonPost) [Електроннийресурс]/ Режим доступу: URL: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/03/25/a-bailout-for-cyprus-ageopolitical-failure-for-russia/>

34. An Arab Spring Update of Orwell's "Animal Farm". (TheDailyBeast) [Електроннийресурс]/ Режим доступу: URL: <http://europe.newsweek.com/arab-spring-update-orwellsanimal-farm-65863?rm=eu>

35. Andrews M. T. Female police captain in Indiana suspended after 'white male privilege' remark [Electronic resource] // The Washington Post. – [Електроннийресурс] – [S. 1.], 1996–2018./ Режим доступу: URL: https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/12/06/female-ind-police-captain-suspended-after-white-male-privilegeremark/?utm_term=.f657ecf0a931 72

36. BBC News Україна. “Багатолітаківготівки”. Вибранімісцяінтерв’юТрампа. [Електроннийресурс]/Режимдоступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-38643387>

37. Cyprus finds not all nations are equal. (TheFinancialTimes) [Електроннийресурс] / Режим доступу: URL: <https://www.ft.com/content/e109906e-9718-11e2-8950-00144feabdc0>

38. David Cameron’s Victory Speech: The full text of the speech delivered on Downing Street. Independent, 8 May 2015. [Електроннийресурс] / Режим доступу: URL: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/generalelection/david-cameronsvictory-speech-the-full-text-of-the-speech-delivered-on-downing-street-10236230.html>

39. Did Putin Sink Cyprus? (TheNewYorkTimes) [Електроннийресурс] / Режим доступу: URL: <http://www.nytimes.com/2013/04/03/opinion/putins-role-in-cypruss-collapse.html>

40. Financial Times. – London : published by The Financial Times Limited, Tuesday 19 May 2015. – 30 p.

41. Google Apologises after Labelling Russia 'Mordor'
 [Электронныйресурс] / Режим доступа:
 URL: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/12084264/Google-apologises-after-labelling-Russia-Mordor.html>

42. Joe Romm. Donald Trump May Sound like a Clown, But He Is A Rhetoric Pro Like Cicero [Электронныйресурс] / Режим доступа:
<https://thinkprogress.org/donald-trump-may-sound-like-a-clown-but-he-is-a-rhetoricpro-like-cicero-ac40fd1cda79/>

43. Leonardo DiCaprio: 'I Would Love to Play Vladimir Putin'
 [Электронныйресурс] / Режим доступа: URL: <https://www.theguardian.com/film/2016/jan/18/leonardo-dicaprio-vladimir-putin-the-revenant>

44. Longman Dictionary of Contemporary English [Электронныйресурс] /
 Режим доступа: URL: <http://www.ldoceonline.com/>

45. Norway Criticised Over Deportation of Asylum Seekers to Russia
 [Электронныйресурс]/ Режим доступа: URL: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/19/norway-criticised-over-deportation-of-asylum-seekers-to-russia>

46. NPR Set Station. Why Interpreters Have A Hard Time Translating Trump [Электронныйресурс] / Режим доступа:
<https://www.npr.org/2017/05/24/528809043/why-interpreters-have-a-hard-timetranslating-trump>

47. Oxford English Dictionary [Электронныйресурс] / Режим доступа:
 URL: <http://www.oed.com/blog/>

48. Political Portrait: David Cameron. BBC Russia. Com.
 [Электронныйресурс] / Режим доступа: URL:
http://news.bbc.co.uk/hi/russian/uk/newsid_4502000/4502974.stm

49. Russia, Turkey and the Need for Unity in Syria [Электронныйресурс] /
 Режим доступа: URL:
<http://www.telegraph.co.uk/comment/telegraphview/12014800/Russia-Turkey-and-the-need-for-unity-in-Syria.html>

50. Sally Young. Political and Parliamentary Speech in Australia. *Parliamentary Affairs*, Vol. 60 No. 2, 2007, 476 p.

51. Severine E Hubscher-Davidson. A translator says experts can't figure out how to translate Trump [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.businessinsider.com/translating-trump-almost-impossible-2017-8>

52. The Guardian [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.theguardian.com/international>

53. The New York Times [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.nytimes.com/>